

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie X./2018
Senát II

Nález:

spisová značka	II. ÚS 570/2017
populárny názov	kumulácia dovolacích dôvodov
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.08.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	<p>Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.</p> <p>Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka, v procesnom postavení žalovanej, vystupovala v konaní vedenom okresným súdom proti žalobkyni - Slovenskej republike, zastúpenej Slovenským pozemkovým fondom, ktorá sa domáhala proti sťažovateľke určenia vlastníctva k presne označeným pozemkom. Rozsudkom okresného súdu z 2. februára 2015 bolo žalobe v celom rozsahu vyhovené.</p> <p>Na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom krajského súdu zo 16. júna 2016 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka 7. septembra 2016 dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. c) a f), ako aj § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku.</p>

	<p>Dňa 20. apríla 2017 najvyšší súd prostredníctvom tlačovej správy zverejnenej na internetovej stránke informoval o rozhodnutí veľkého senátu občianskoprávného kolégia, ktorý rozhodol v inej veci (sp. zn. 1 VCdo 2/2017) tak, že vylúčil prípustnosť kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku. V prípade, že ku kumulácii podľa týchto ustanovení zo strany dovolateľa dôjde, dovolací súd sa obmedzí iba na posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku. V priebehu mája 2017 zverejnil najvyšší súd na internetovej stránke celý text rozhodnutia veľkého senátu. Až z tohto textu vyplynulo, že podľa právneho názoru najvyššieho súdu je neprípustná kumulácia nielen dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421, ale aj v rámci § 420 Civilného sporového poriadku navzájom. Výsledkom prípadnej kumulácie viacerých dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 Civilného sporového poriadku je podľa právneho názoru najvyššieho súdu to, že dovolací súd sa obmedzí na skúmanie prípustnosti toho dôvodu podľa § 420, ktorý je v texte zákona (Civilného sporového poriadku) uvedený skôr.</p> <p>S odôvodnením rozhodnutia veľkého senátu sa právny zástupca sťažovateľky oboznámil 22. mája 2017. Vzhľadom na závery rozhodnutia veľkého senátu doručila sťažovateľka najvyššiemu súdu podanie z 22. mája 2017, v ktorom zobrala uplatňovanú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. c) Civilného sporového poriadku späť, aby tým umožnila (v súlade s právnym názorom vyjadreným v rozhodnutí veľkého senátu) preskúmanie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.</p> <p>Dňa 7. júna 2017 bolo sťažovateľke doručené uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 18/2017 zo 17. mája 2017, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté. Najvyšší súd vykonal dovolací prieskum výhradne podľa (sťažovateľkou späťvzatého) dôvodu prípustnosti dovolania vyplývajúceho z § 420 písm. c) Civilného sporového poriadku. Podľa podacej pečiatky okresného súdu bol spis spolu s uznesením vrátený okresnému súdu 29. mája 2017. Listom najvyššieho súdu zo 6. júna 2017, doručeným sťažovateľke 12. júna 2017, bolo oznámené, že najvyšší súd o podanom dovolaní už rozhodol, a preto podanie sťažovateľky z 22. mája 2017, doručené najvyššiemu súdu 24. mája 2017, zasiela za (už skôr vráteným) spisom okresnému súdu. Sťažovateľka namieta, že rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu boli porušené jej označené práva podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Sťažovateľka zdôrazňuje, že v podanom dovolaní uplatnila dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. c) a f) a podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku, avšak najintenzívnejšie pociťovala porušenie svojich práv podľa § 420 písm. f). Po tom, čo jej právny zástupca z tlačovej správy najvyššieho súdu z 20. apríla 2017 zistil právny názor veľkého senátu z 19. apríla 2017 o vylúčení možnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania, a po zverejnení textu rozhodnutia veľkého senátu podaním z 22. mája 2017 uplatnený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. c) vzala späť, aby bolo možné vec preskúmať podľa § 420 písm. f). Najvyšší súd však toto podanie nezohľadnil s tvrdením, že vo veci už rozhodol 17. mája 2017, teda o 5 dní skôr. Sťažovateľka rešpektuje právo najvyššieho súdu vykladať ustanovenia Civilného sporového poriadku a rešpektuje aj právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu, čo prejavila aj späťvzatím jedného z dôvodov tvrdenej prípustnosti dovolania. Legitímne totiž očakávala od najvyššieho súdu, že tento jej vytvorí rozumný časový priestor na to, aby sa s rozhodnutím veľkého senátu oboznámila tak ona, ako aj širšia právnická verejnosť. Naproti tomu v replike na vyjadrenie predsedníčky najvyššieho súdu už sťažovateľka argumentuje nezákonnosťou a neústavnosťou právneho názoru veľkého senátu vylučujúceho možnosť kumulovania dôvodov prípustnosti dovolania.</p> <p>Predsedníčka najvyššieho súdu pripúšťa, že nová judikatúra aplikovaná retrospektívne môže za istých okolností zasiahnuť do očakávaní niektorej z procesných strán, avšak aplikovanie opačného postupu by znamenalo vedomú aplikáciu „nesprávneho“ právneho názoru. Výnimku zo zásady retrospektívneho</p>

pôsobenia novej judikatúry nemôže predstavovať ani sťažovateľkou tvrdená nepredvídateľnosť novej judikatúry. Najvyšší súd nepopiera, že sťažovateľka nemusela predvídať, ako sa na základe právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 vyvinú právne názory na možnosť kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania, avšak to nezakladá okolnosť spôsobilú zvrátiť pre ňu priaznivejším spôsobom právne závery o retrospektívnom pôsobení novej judikatúry. Prípadné osvojenie si argumentácie sťažovateľky, podľa ktorej by sa právne závery vyjadrené v rozhodnutí veľkého senátu mali aplikovať až pri rozhodovaní o dovolaniach podaných po vydaní (publikovaní) rozhodnutia veľkého senátu, by znamenalo „návrat“ rozhodovania senátov do stavu nejednotného posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku, ktorý bol prekonaný práve uznesením veľkého senátu.

Žalobkyňa je presvedčená o vecnej správnosti rozhodnutí všeobecných súdov.

Článok 6 ods. 1 dohovoru nezakotvuje výslovne právo na prístup k súdu. Napriek tomu však právo na prístup k súdu predstavuje prvok vlastný právu zakotvenému v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tým je dané, že tento článok zaručuje každému právo na to, aby svoju vec týkajúcu sa občianskych práv a záväzkov mohol nechať predložiť súdu. V tomto smere toto ustanovenie zakotvuje „právo na súd“, ktorého je právo na prístup k súdu (teda právo zahájiť konanie pred súdom) len jedným z aspektov (Golder proti Spojenému kráľovstvu). Uvedené platí mutatis mutandis aj o práve zahájiť dovolacie konanie.

Ústavný súd na tomto mieste cituje uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 z 19. apríla 2017, podľa ktorého kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP je neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.“

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí pléna 25. apríla 2018 prijal k otázke ústavnosti zákazu kumulácie dovolacích dôvodov judikovanému najvyšším súdom najmä na podklade uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 z 19. apríla 2017 zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu pod sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 (ďalej len „zjednocujúce stanovisko“) s týmto výrokom: „Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Ústavný súd svoje zjednocujúce stanovisko odôvodnil takto: Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP

zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.

Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola de facto rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom de lege ferenda. 19. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Ak veľký senát zužuje viaceré uplatnené dôvody prípustnosti dovolania len na jeden z nich, a to ten, ktorý je v zákone uvedený na prednejšom mieste, jeho výklad protirečí nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom Civilný sporový poriadok spočíva (čl. 3 ods. 2 CSP).

Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 1/02).

Ústavný súd považuje zmenenú koncepciu dovolania spočívajúcu v sprísnení podmienok upravujúcich odôvodnenie dovolania (§ 431 až § 433 CSP), v obmedzení dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci len na prípady zásadného právneho významu (§ 421 ods. 1 CSP), v spisaní dovolania kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), vo zvýšení limitu pre prípustnosť dovolania z trojnásobku na desaťnásobok minimálnej mzdy [§ 422 ods. 1 písm. a) CSP], za – pre tento čas – dostatočnú záruku pred zneužitím dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkoľvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva. (Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 855). „Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces.“ (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017). „Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu

tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (rozsudok EŠLP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36). Existencia práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasť, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (Svák, J. Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok. Bratislava : EUKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011. s. 10). „Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné“ (rozsudok EŠLP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

Ak veľký senát generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým právo dovolateľovi na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu denegatio iustitiae.»

Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokováanej veci sťažovateľky a ústavný súd naň v plnom rozsahu poukazuje. Z tohto dôvodu ústavný súd uzatvára, že pokiaľ sťažovateľka v podanom dovolaní uplatnila súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. c) a f) a podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku a najvyšší súd sa v napadnutom uznesení pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 písm. c), porušil tým základné právo sťažovateľky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu). Okrem toho ústavný súd dopĺňa, že sám najvyšší súd svoje stanovisko vyjadrené v uznesení veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 z 19. apríla 2017 k dnešnému dňu revidoval a v uznesení veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 1/2018 z 21. marca 2018 uviedol: „Po prejednaní veci z hľadiska predloženej právnej otázky a s prihliadnutím k vyžiadaným stanoviskám dospel veľký senát k odlišnému právnemu názoru, než aký bol vyslovený v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017, a to k názoru, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. prípustná je.“

Ústavný súd považuje ďalej za potrebné z hľadiska dodefinovania predmetu tohto konania konštatovať, že sťažovateľka v podanej sťažnosti v podstate namietala, že najvyšší súd jej nevytvoril rozumný časový priestor na to, aby sa mohla s rozhodnutím veľkého senátu oboznámiť a primerane naň reagovať, pretože o dovolaní rozhodol už 17. mája 2017 a závery veľkého senátu v rozhodnutí aplikoval. S najvyšším súdom možno súhlasiť v otázke potreby okamžitej aplikability novej procesnoprávnej úpravy dovolacieho konania, keďže dovolanie bolo podané už za účinnosti Civilného sporového poriadku. Rovnako sa javia ako presvedčivé aj ďalšie úvahy uvedené vo vyjadrení predsedníčky najvyššieho súdu, ktoré sa týkajú retrospektívnych účinkov novej judikatúry. Z pohľadu ústavného súdu treba za osobitne významné považovať to, že najvyšší súd pripúšťa, že nový právny názor (nová judikatúra) aplikovaný retrospektívne môže za istých okolností zasiahnuť do očakávaní niektorej z procesných strán, ktoré táto mohla mať pred prijatím nových právnych názorov. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak vyšší súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných, zásadne odlišných právnych záveroch ako nižší súd, pričom zároveň strane konania neumožní vyjadriť sa k týmto iným (odlišným) právnym záverom, teda keď strana nemá možnosť právne

argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov nižšieho súdu nejavili ako významné (II. ÚS 407/2016). Mutatis mutandis o prekvapivom rozhodnutí možno hovoriť aj za situácie, keď sa aplikuje autoritatívny výklad novej právnej úpravy, ktorý nebol predvídateľný a ktorý vedie k odňatiu práva na súdnu ochranu.

Podľa názoru ústavného súdu aplikovanie právneho názoru veľkého senátu o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania nepochybne zasiahlo do legitímnych očakávaní sťažovateľky, ktorá ani s kvalifikovanou pomocou jej právneho zástupcu nemohla reálne predvídať výklad neakceptujúci kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania, a to jednak s ohľadom na rozhodovaciu prax za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, ako aj preto, že neprípustnosť kumulácie z novej úpravy výslovne nevyplýva. Napokon, odlišná rozhodovacia prax senátov najvyššieho súdu v tejto otázke sama osebe bez ďalšieho poukazuje na zrejmu nepredvídateľnosť a prekvapivosť aplikovaného právneho názoru veľkého senátu. Možno konštatovať, že „v hre“ bola jednak povinnosť najvyššieho súdu rozhodovať v súlade so zákonom (so záväzným výkladovým stanoviskom veľkého senátu), ale tiež jeho povinnosť postupovať tak, aby sťažovateľke bola poskytnutá súdna ochrana v dovolacom konaní v situácii, keď prichodilo aplikovať nepredvídateľné, resp. prekvapivé výkladové stanovisko veľkého senátu najvyššieho súdu. Za daného stavu sťažovateľka právom vytyka najvyššiemu súdu, že jej nevytvoril rozumný časový priestor na to, aby sa mohla s rozhodnutím veľkého senátu oboznámiť a primerane naň reagovať. Aj keď právny zástupca sťažovateľky vynaložil dostatočné odborné úsilie smerujúce k tomu, aby podané dovolanie zodpovedalo novému právnenému názoru, nevedelo to k cieľu, pretože v čase čiastočného späťvzatia dovolania už bolo vo veci rozhodnuté. V podstate možno preto povedať, že vzhľadom na postup, ktorý si najvyšší súd zvolil, bolo vecou celkom nepredvídateľnej náhody, či pokus právneho zástupcu sťažovateľky uviesť dovolanie do súladu s právnym názorom veľkého senátu bude alebo nebude úspešný. Takýto stav považuje ústavný súd za ústavnoprávne neakceptovateľný, pretože je vo svojich dôsledkoch priamym popretím práva sťažovateľky na prístup k dovolaciemu súdu. Za uvedených okolností bolo povinnosťou najvyššieho súdu dať sťažovateľke ešte pred rozhodnutím o dovolaní priestor na prípadnú úpravu podaného dovolania s poukazom na právne závery veľkého senátu. Tým, že najvyšší súd takto nepostupoval, zasiahol do samej podstaty základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to s účinkami denegationis iustitiae, a preto došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc zo skutočnosti, že ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať namietaným porušením čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 18/2017-452 zo 17. mája 2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Keďže ústavný súd zrušil dovolacie uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ďalšom bude v právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu skúmať zákonnosť odvolacieho rozsudku krajského súdu, čo zároveň vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k odvolaciemu rozsudku, a preto podľa § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku bolo potrebné tej časti sťažnosti, ktorá smeruje

	<p>proti postupu krajského súdu vo veci sp. zn. 4 Co 377/2015 a jeho rozsudku zo 16. júna 2016, nevyhovieť.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Najvyšší súd uznesením zo 17. mája 2017 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Uznesenie najvyššieho súdu zo 17. mája 2017 zrušuje a vec vracia najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažovateľke priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 475,05 €, ktorú je najvyšší súd povinný vyplatiť na účet advokáta do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p> <p>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	NS SR sp. zn. 1 V Cdo 2/2017, sp. zn. 1 VCdo 1/2018 PLz. ÚS 1/2018
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	dovolanie-prípustnosť dovolanie

spisová značka	II. ÚS 755/2017
populárny názov	odvolací návrh
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.08.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	<p>Zákonodarcia akcentuje možnosť prístupu k odvolaciemu súdu tým, že prikazuje prvostupňovému súdu vyzvať odvolateľa na objasnenie podania. Právna úprava odvolacieho konania nie je natoľko prísna, že ak je podanie nejasné, tak si ho súd môže (re)interpretovať úplne podľa svojho uváženia. Ustanovenie § 41 ods. 2 OSP a § 124 ods. 1 zákona č. 160/2005 civilný sporový poriadok (ďalej len "CSP"), podľa ktorého súd každé podanie posudzuje podľa jeho obsahu, nemôže viesť k tomu, aby súd svojvoľne reinterpretoval nejasné podanie bez toho, aby sa zákonným spôsobom pokúsil o objasnenie prejavu vôle procesnej strany. Tento postup predpokladá § 129 CSP, ako aj špecificky pre odvolacie konanie § 373 ods. 1 CSP (resp. § 43 a § 209 OSP účinné do 30. júna 2016). Z tohto vyplýva preferencia prístupu k odvolaciemu súdu.</p> <p>Ak sťažovateľka označila podanie ako odvolanie, označila v ňom konkrétny rozsudok súdu prvého stupňa, proti ktorému smerovalo, ako aj konkrétne odvolacie dôvody v zmysle § 205 ods. 2 zákona č. 99/1963 občiansky súdny poriadok (ďalej len "OSP") účinného v danom čase a odvolaniu chýbal konkrétny odvolací návrh (petit), resp. tento bol formulovaný ako návrh na zmenu odôvodnenia prvostupňového rozsudku, takéto podanie je podľa</p>

	<p>ústavného súdu celkom zjavne odvolaním, ktoré môže prípadne trpieť určitými vadami. Úlohou všeobecného súdu potom bolo podľa § 209 OSP objasniť, či toto odvolanie sleduje zmenu alebo zrušenie výroku prvostupňového rozsudku alebo či smeruje len proti dôvodom prvostupňového rozsudku, alebo či sťažovateľka žiada len opraviť chyby v písaní.</p> <p>Exekučný súd má oprávnenie skúmať správnosť neformálneho prípisu odvolacieho súdu, ktorý nie je svojou povahou rozhodnutím, nemá vlastnosť právoplatnosti a nemôže byť záväzný medzi stranami konania ani pre súdy v inom konaní, a to aj v prípade, že ho vydal odvolací súd, ktorý je zároveň nadriadeným súdom exekučného súdu. Zo žiadneho ustanovenia ústavy, zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Občianskeho súdneho poriadku ani Civilného sporového poriadku nevyplýva žiaden všeobecný princíp subordinácie súdov, teda nadriadenosti odvolacích súdov voči súdom prvej inštancie, s výnimkou kasačnej záväznosti v konkrétnej veci (§ 226 OSP, § 391 ods. 2 CSP). Pokiaľ tomu nebráni táto kasačná záväznosť alebo výslovné ustanovenia zákona, ktoré by bránili spochybňovať správnosť určitých rozhodnutí alebo opatrení súdov (napr. už viackrát citovaný § 159 ods. 1 OSP a § 228 ods. 1 CSP), je každý súd oprávnený preskúmať správnosť postupu každého iného súdu.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Ústavnému súdu boli doručené dve sťažnosti sťažovateľky, ktoré ústavný súd uznesením II. ÚS 674/2017-36 z 10. novembra 2017 spojil na základe § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 166 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) na spoločné konanie a následne ich uznesením II. ÚS 755/2017-33 z 20. decembra 2017 prijal na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažovateľka bola ako dlžníčka v napadnutom konaní na okresnom súde Bratislava III žalovanou jednak Výskumným ústavom riadenia hodnoty podniku a inžinierstva, a. s., a taktiež spoločnosťou AuTOY, spol. s r. o., o zaplatenie istiny vo výške 643 048,39 € s príslušenstvom ako súčtu za viacero pohľadávok za zmluvne dohodnuté služby. V súbežnom konaní na rovnakom súde, naopak, sťažovateľka ako veriteľka žalovala spoločnosť AuTOY, spol. s r. o., o zaplatenie sumy 767 420,83 € s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia a sumy 118 852,11 € z titulu zmluvnej pokuty. Krajský súd uznesením zo 14. júla 2015 potvrdil pre sťažovateľku vyhovujúci rozsudok Okresného súdu Bratislava III.</p> <p>Sťažovateľka v posudzovanom konaní uznala dve pohľadávky v hodnote 643 048,39 € a zároveň žiadala vzájomným návrhom o započítanie pohľadávky z druhého konania sp. zn. 25 Cb 223/2009. Okresný súd Bratislava III čiastočným (jedna pohľadávka bude rozhodnutá osobitne) rozsudkom z 23. februára 2015 zaviazal sťažovateľku na zaplatenie uznaných pohľadávok, pričom v odôvodnení uviedol, že započítanie považuje za neplatné, pretože nebolo bez zbytočného dokladu oznámené postupníkoví tak, ako to vyžaduje § 529 ods. 2 Občianskeho zákonníka.</p> <p>Sťažovateľka sa domáhala v podaní z 31. marca 2015 označenom ako „Odvolanie“, aby odvolací súd zmenil odôvodnenie prvostupňového rozsudku, v ktorom prvostupňový súd rozhodol výrokom tak, že sťažovateľka je povinná zaplatiť spoločnosti AuTOY, spol. s r. o., istinu vo výške 643 048,39 € spolu s úrokom z omeškania, a to všetko do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku súd žalobu zamietol.</p> <p>Sťažovateľka namieta, že krajský súd tým, že neprerokoval jej odvolanie, porušil jej právo na prístup k súdu. Sťažovateľka argumentuje tým, že podľa Civilného sporového poriadku sa procesné úkony posudzujú podľa ich obsahu a obsahom</p>

	<p>jej úkonu bolo podanie odvolania.</p> <p>Na prvú sťažnosť nadväzuje druhá sťažnosť, teda sťažnosť proti exekučnému súdu – Okresnému súdu Bratislava IV, ktorý zamietol exekučné námietky sťažovateľky spočívajúce v argumente, že rozsudok kvôli neprerokovanému odvolaniu nenadobudol právoplatnosť, a preto nie je vykonateľný. Sťažovateľka je už v procesnom postavení povinnej v exekučnom konaní vedenom Okresným súdom Bratislava IV o vymoženie pohľadávky vo výške 643 048,39 € s príslušenstvom na základe exekučného titulu, ktorým je právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava III z 23. februára 2015. Napadnutým uznesením Okresného súdu Bratislava IV boli zamietnuté námietky povinného (sťažovateľky) zo 4. januára 2017 proti uvedenej exekúcii. Okresný súd Bratislava IV v napadnutom uznesení o zamietnutí námietok viackrát konštatuje, že mu neprináleží posudzovať postup súdov v základnom konaní. Sťažovateľka sa stotožňuje s tým, že exekučný súd nie je oprávnený hlbkovo skúmať právne a skutkové závery, resp. procesný postup súdov v základnom konaní, a teda pôsobiť ako „kvázi“ odvolací súd. Exekučný súd však podľa sťažovateľky musí v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku prihliadať na zákonnosť a vykonateľnosť exekučného titulu, čo mu do určitej miery prikazuje zaoberať sa aj procesným postupom súdov v základnom konaní.</p> <p>V sťažnosti proti krajskému súdu a Okresnému súdu Bratislava III sťažovateľka namieta, (i) že jej odvolanie proti rozsudku na plnenie bolo „prekvalifikované“ na návrh na opravu rozsudku v rozpore s právom na prístup k (odvolaciemu) súdu, a (ii) pretože z uvedeného vyplýva, že rozsudok nebol vykonateľný, sťažovateľka taktiež namieta porušenie práva na súdnu ochranu v časti sťažnosti proti Okresnému súdu Bratislava IV ako exekučnému súdu, pretože tento zamietol exekučné námietky spočívajúce v argumente, že rozsudok Okresného súdu Bratislava III nie je vykonateľný, pretože proti nemu nebolo riadne prerokované odvolanie.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstatou veci je ústavnoprávna otázka, či (i) krajský súd mohol bez ďalšieho (bez predošlej výzvy) sťažovateľkino podanie označené ako „Odvolanie“ prekvalifikovať na žiadosť o opravu odôvodnenia a taktó vec listom vrátiť prvostupňovému súdu, a tak zasiahnuť do sťažovateľkinho práva na prístup k súdu. (ii) Ak by sa preukázalo, že krajský súd porušil právo na prístup k súdu, tak by prvostupňový rozsudok nenadobudol právoplatnosť a na základe toho musí ústavný súd rozhodnúť, či exekučný súd mohol ústavnoprávne akceptovať takýto exekučný titul.</p> <p>K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom a postupom okresného súdu a jeho uznesením z 25. novembra 2015</p> <p>V tejto časti sťažnosti možno podstatu veci, zjednodušene, avšak výstižnejšie, vyjadriť aj tak, že sťažovateľka podala odvolanie a prekvapivo jej došlo rozhodnutie prvostupňového súdu, z ktorého vyplynulo, že napadnutý rozsudok je právoplatný a vzápätí dochádza na základe tohto rozsudku k exekúcii.</p> <p>V predmetnej veci sa tesne prelína hmotnoprávny inštitút započítania a jeho procesná realizácia. Je jednoznačné, že podľa procesného práva je záväzný len výrok, a nie odôvodnenie rozhodnutia, avšak často možno porozumieť zamietaciemu výroku len cez odôvodnenie rozsudku. Špeciálnym prípadom tejto situácie je započítanie navrhnuté počas konania o pohľadávke spôsobom procesnej obrany. Ak je žalovaná suma a suma procesnej obrany zhodná, tak sa žaloba zamieta. Z odôvodnenia sa možno dozvedieť, v akej výške súd započítaniu vyhovel. V predmetnej veci možno konkrétne, ale aj k celému „procesnému započítaniu“ odkázať na stále ilustratívny text: „Jestliže však byla</p>

namítnuta formou procesní obrany k započtení protipohledávka, která není kompenzabilní, t. j. jiného druhu, nedospěla a j., anebo taková, kterou nelze kompenzovat podle zvláštních předpisů, nerozhoduje se o ní ve výroku rozsudku, pouze v důvodech rozsudku se vysloví, že jde o pohledávku nezapočitatelnou. To nebrání ovšem tomu, aby mohla být uplatněna zvláštním návrhem.“ (HANDL, V. a kol. Občanský soudní řád, komentář, I. díl. Praha : Panorama, 1985, s. 447 a nasl.).

Sťažovateľku (vtedy zastúpenú zamestnankyňou) v danej veci zrejme pomýlilo, že o procesnej obrane započítaním sa podľa komentárovej literatúry súd zmieňuje v odôvodnení, a teda žiadala, aby súd v texte odôvodnenia započítal sumu rovnajúcu sa žalovanej sume. Keďže však výrok znel na plnenie a sťažovateľka vlastne žiadala zamietnutie, tak bolo vhodné explicitne napadnúť aj výrok.

Pri horizontálnych veciach, pri vzájomných sporoch dvoch súkromných subjektov musí ústavný súd dbať aj na postavenie druhej strany, na ochranu jej pozície získanej právoplatným rozhodnutím. Napriek zvýšenej procesnej zodpovednosti ukotvenej v novom Civilnom sporovom poriadku tento predpis vyvážil otázku nedostatkov podaného odvolania rovnako ako predtým aj Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“). Zákonodarca akcentuje možnosť prístupu k odvolaciemu súdu tým, že prikazuje prvostupňovému súdu vyzvať odvolateľa na objasnenie podania. Právna úprava odvolacieho konania nie je natoľko prísna, že ak je podanie nejasné, tak si ho súd môže (re)interpretovať úplne podľa svojho uváženia. Ustanovenie § 41 ods. 2 OSP a § 124 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd každé podanie posudzuje podľa jeho obsahu, nemôže viesť k tomu, aby súd svojvoľne reinterpretoval nejasné podanie bez toho, aby sa zákonným spôsobom pokúsil o objasnenie prejavu vôle procesnej strany. Tento postup predpokladá § 129 CSP, ako aj špecificky pre odvolacie konanie § 373 ods. 1 CSP (resp. v prerokúvanej veci § 43 a § 209 OSP účinné do 30. júna 2016). Z tohto vyplýva preferencia prístupu k odvolaciemu súdu.

Z obsahu podania sťažovateľky je celkom zrejmé, že ho sťažovateľka označila ako odvolanie, označila v ňom konkrétny rozsudok súdu prvého stupňa, proti ktorému smerovalo, ako aj konkrétne odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 OSP účinného v danom čase). Odvolaniu chýbal konkrétny odvolací návrh (petit), resp. tento bol formulovaný ako návrh na zmenu odôvodnenia prvostupňového rozsudku tak, že námietka započítania je účinná. Takéto podanie je podľa ústavného súdu celkom zjavne odvolaním, ktoré môže prípadne trpieť určitými vadami. Úlohou Okresného súdu Bratislava III potom bolo podľa § 209 OSP objasniť, či toto odvolanie sleduje zmenu alebo zrušenie výroku prvostupňového rozsudku (o to viac, že účinnosť námietky započítania by mala za následok úspech obrany sťažovateľky proti žalovanej pohľadávke) alebo či smeruje len proti dôvodom prvostupňového rozsudku, alebo či sťažovateľka žiada len opraviť chyby v písaní. Dotknutá osoba izolovane zdôrazňuje časť podania, ktoré žiada zmenu odôvodnenia, nezbajúc na obsah celého podania. Možno tu doplniť, že návrh na opravu tu nedáva zmysel z hľadiska obvyklých motívov na jeho podanie (porov. bod 7.3 nálezu sp. zn. II. ÚS 576/2013 týkajúceho sa opravy chýb vzniknutých okamžitým zlyhaním mechanickej alebo duševnej činnosti osoby, ktorá sa zúčastnila vyhlásení alebo vyhotovení rozhodnutia). K argumentu dotknutej osoby, že exekúcia jednej pohľadávky bráni započítaniu voči nej, možno konštatovať, že táto otázka nemá priamy vplyv na otázky práva na prístup k súdu a legálnosti exekučného titulu, ktoré sú podstatou prerokúvanej veci. Zo spisov všeobecného súdu navyše vyplýva, že exekúcia voči sťažovateľke sa skončila vymožením pohľadávky, zatiaľ čo pohľadávka z exekučného konania sp. zn. Ex 1/16 v prospech sťažovateľky voči povinnému Výskumnému ústavu riadenia hodnoty podniku a súdneho inžinierstva, a. s., nebola uhradená v plnej výške, ale vo výške 8 410,71 €.

Ústavný súd je v okolnostiach danej veci ďalej nútený konštatovať, že aj keby výzva súdov zostala bez odpovede, prípadne by sťažovateľka zotrvala na tom, že odvolanie smeruje len proti dôvodom, nemohol byť namieste ten postup

krajského súdu, ktorý zvolil, teda vrátenie veci súdu prvej inštancie bez rozhodnutia. Ustanovenie § 218 ods. 1 písm. d) OSP totiž predpokladalo, že odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré napriek pokusu o nápravu nemá ustanovené náležitosti. Proti takémuto uzneseniu by potom sťažovateľka mala dostupný prostriedok nápravy v podobe dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, resp. § 420 písm. f) CSP, ak by odvolanie bolo odmietnuté neprávom. Krajský súd však v žiadnom prípade nemohol Okresnému súdu Bratislava III svojoľne prikázať posúdiť toto podanie ako návrh na opravu odôvodnenia prvostupňového rozsudku.

Vzhľadom na to, že v danej veci krajský súd ani Okresný súd Bratislava III nevyzvali sťažovateľku na objasnenie jej podania podľa § 209 OSP, resp. § 373 ods. 1 CSP, ale bez ďalšieho svojím neformalizovaným postupom prekvalifikovali jej podanie a následne o ňom rozhodol nepríslušný súd (súd prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu), označené súdy porušili sťažovateľkino právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu z 31. januára 2017

V čase doručenia uznesenia okresného súdu o zamietnutí návrhu na opravu rozsudku už sťažovateľka stratila lehotu na odvolanie, súdna správa rozhodnutie správoplatnila a protistrana podala návrh na vykonanie exekúcie. Sťažovateľka namietala, že vzhľadom na priebeh meritórneho konania rozsudok nenadobudol právoplatnosť.

Ústavný súd k tomu konštatuje, že potvrdenie (doložka) o vykonateľnosti podľa § 39 ods. 2 Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 je osvedčenie vydané súdom (presnejšie súdnym úradníkom) o tom, že sú splnené podmienky ustanovené zákonom na to, aby sa určité rozhodnutie stalo vykonateľným. Ak ide o rozhodnutie vykonateľné po právoplatnosti, súd tým osvedčuje, že rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť v zmysle § 159 OSP, resp. § 227 ods. 1 CSP, teda že bolo doručené a že proti nemu nie je prípustné odvolanie alebo že odvolanie prípustné bolo, ale odvolací súd ho zákonným spôsobom vybavil a uplynula lehota na plnenie počítaná od právoplatnosti. Pri rozhodnutiach predbežne vykonateľných doložka vykonateľnosti osvedčuje, že rozhodnutie bolo zákonným spôsobom doručené a že uplynula lehota na plnenie počítaná od tohto doručenia. Doložka vykonateľnosti nie je súdnym rozhodnutím, nemá vlastnosť právoplatnosti, a teda ani právoplatnosti podľa § 159 OSP, resp. § 226 CSP. Z právneho hľadiska ide v prípade tejto doložky o verejnú listinu podľa § 134 OSP, resp. § 205 CSP, proti ktorej zákon pripúšťa dôkaz opaku. Zo žiadneho ustanovenia Exekučného poriadku potom nevyplýva, že by bol exekučný súd doložkou vykonateľnosti bezvýhradne viazaný. Naopak, v námietkach proti exekúcii (§ 50 Exekučného poriadku) bolo možné okrem iného namietat, že sú tu iné okolnosti, pre ktoré je exekúcia neprípustná. To, že exekučný titul sa dosiaľ nestal vykonateľným, bolo okrem toho aj dôvodom zastavenia exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. a) Exekučného poriadku. Keďže zastaviť možno len exekúciu, na ktorej vykonanie bolo súdnemu exekútorovi udelené poverenie, ktoré predpokladalo potvrdenie o vykonateľnosti exekučného titulu (§ 39 ods. 2 Exekučného poriadku), je z toho zrejmé, že v konaní o námietkach, ale aj o zastavení exekúcie môže a musí exekučný súd skúmať správnosť potvrdenia o vykonateľnosti v rozsahu vyplývajúcom z § 134 OSP, resp. § 205 CSP. Povinný teda môže proti potvrdeniu vykonateľnosti dokazovať opak a exekučný súd je povinný vykonať dokazovanie o tejto otázke (porov. aj § 9b ods. 4 Exekučného poriadku). Rozsah jeho prieskumnej právomoci je tu potom obmedzený vyslovenými ustanoveniami zákona, napr. o viazanosti súdov právoplatnými rozhodnutiami (§ 159 OSP, § 228 CSP). Zo žiadneho ustanovenia Exekučného poriadku však nevyplýva, že by právomoc exekučného súdu bola

akoby imanentne obmedzená akýmisi neviditeľnými alebo nepísanými princípmi. Taký výklad by neprípustne zužoval právomoc exekučného súdu a obmedzoval prístup povinného k súdnej ochrane podľa čl. 46 ods. 1 ústavy bez riadnej opory v zákone.

Prakticky to možno ilustrovať na dvoch príkladoch. Prvým príkladom je situácia, v ktorej proti exekučnému titulu v základnom konaní je podané odvolanie a odvolací súd ho ako neprípustné odmietol uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť. Toto uznesenie je podľa § 159 v spojení s § 167 OSP, resp. § 228 v spojení s § 234 CSP záväzná medzi stranami konania, čiže je ním pre dané konanie právoplatne vyriešená otázka, či odvolanie bolo alebo nebolo prípustné. Takýmto posúdením je viazaný aj exekučný súd a nie je oprávnený si urobiť vlastný záver o tom, či proti exekučnému titulu bolo alebo nebolo prípustné odvolanie ako predpoklad právoplatnosti (§ 159 ods. 1 OSP, § 227 ods. 1 CSP). Exekučný súd teda nemôže dospieť k záveru o nesprávnosti potvrdenia o vykonateľnosti tým, že skonštatuje, že proti exekučnému titulu bolo prípustné odvolanie, a tak tento doteraz nie je právoplatný, lebo sa o odvolaní nerozhodlo vecne.

Druhým príkladom je situácia, v ktorej proti exekučnému titulu, ktorý bol doručený fikciou, bolo podané odvolanie po uplynutí zákonnej lehoty, ktoré súd prvého stupňa (v rozpore s § 209a OSP, resp. § 377 CSP) nepredložil odvolaciemu súdu, ale vybavil ho ako oneskorené neformálnym prípisom odvolateľovi. Tento úkon nie je uznesením, nemá vlastnosť právoplatnosti a nie je ním teda medzi stranami právoplatne vyriešená otázka jeho včasnosti a prípustnosti. V takomto prípade tu teda chýba rozhodnutie, ktoré by exekučný súd v tejto otázke viazalo. Exekučný súd si teda môže samostatne posúdiť otázku, či exekučný titul bol skutočne riadne doručený, kedy skutočne začala plynúť odvolacia lehota a či teda odvolanie skutočne bolo podané oneskorene. Môže pritom (na rozdiel od súdu prvej inštancie v základnom konaní) dospieť k záveru, že tu neboli podmienky nastúpenia fikcie doručenia, odvolacia lehota nezačala plynúť a odvolanie bolo podané včas, čo malo za následok jeho suspenzívny účinok v zmysle § 206 ods. 1 OSP, resp. § 367 ods. 1 CSP. Na základe toho exekučný súd môže dospieť k záveru, že exekučný titul podľa citovaných ustanovení nenadobudol právoplatnosť a nezačala ani plynúť paričná lehota, takže nie je ani vykonateľný. Tým, samozrejme, nie je vylúčené, že exekučný súd sa stotožní s názorom súdu prvej inštancie v základnom konaní a odvolanie bude považovať za oneskorené. Podstatné však je, že sa nemôže odoprieť zaoberať sa argumentmi a dôkazmi povinného v tomto smere s odôvodnením, že potvrdenie o vykonateľnosti je pre exekučný súd bezvýhradne záväzná. Z § 134 OSP a § 205 CSP totiž vyplýva, že nie je.

Záver z príkladu 2 platia rovnako aj vtedy, ak bolo odvolanie (ako v prerokúvanej veci) vybavené neformálnym prípisom odvolacieho súdu (tzv. „inakom“). Tento prípis nie je rozhodnutím, preto nemá vlastnosť právoplatnosti a nemôže byť záväzný medzi stranami konania ani pre súdy v inom konaní [§ 159 ods. 2 OSP a § 228 ods. 1 CSP; v náleze sp. zn. II. ÚS 392/2017 (Zbierka nálezov a uznesení v tlači) ústavný súd uviedol, že všeobecné súdy majú preferenčne rozhodovať v procesných formách rozsudku či uznesenia; porov. tiež nálež sp. zn. II. ÚS 599/2016, bod 11.1]. Exekučný súd teda má oprávnenie skúmať správnosť tohto prípisu, a to aj v prípade, že ho vydal odvolací súd, ktorý je zároveň nadriadeným súdom exekučného súdu. Zo žiadneho ustanovenia ústavy, zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Občianskeho súdneho poriadku ani Civilného sporového poriadku nevyplýva žiaden všeobecný princíp subordinácie súdov, teda nadriadenosti odvolacích súdov voči súdom prvej inštancie, s výnimkou kasačnej záväznosti v konkrétnej veci (§ 226 OSP, § 391 ods. 2 CSP). Pokiaľ tomu nebráni táto kasačná záväznosť alebo výslovné ustanovenia zákona, ktoré by bránili spochybňovať správnosť určitých rozhodnutí alebo opatrení súdov (napr. už viackrát citovaný § 159 ods. 1 OSP a § 228 ods. 1 CSP), je každý súd oprávnený preskúmať správnosť postupu každého iného súdu. V prerokúvanej veci tak exekučný súd bol oprávnený aj povinný

	<p>zaoberať sa vecne námietkami sťažovateľky, ktorá konkrétnym spôsobom namietala, že exekučný titul doteraz nenadobudol právoplatnosť, teda nemôže byť ani vykonateľný (porov. tiež ČENTÍK, T. Konanie o zrušenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti [online]. Dostupné na internete: http://www.ulpianus.sk/blog/konanie-o-zrusenie-dolozkypravoplatnosti-a-vykonatelnosti/; možno dodať, že rakúsky oeZPO pozná špeciálne konanie o určenie právoplatnosti rozhodnutí).</p> <p>Vzhľadom na to, že v danej veci okresný súd ako exekučný súd odmietol uvedené sťažovateľkine námietky bez vecného pojednania, spolupodieľal sa na zamedzení práva na prístup sťažovateľky k súdu a porušil tak jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.</p> <p>Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.</p> <p>Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu z 25. novembra 2015 a uznesenie okresného súdu z 31. januára 2017 a veci vrátil týmto súdom na ďalšie konanie. V ďalšom konaní budú uvedené okresné súdy viazané právnym názorom ústavného súdu.</p> <p>Pokiaľ ide v okolnostiach danej veci aj o tvrdené porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy, ústavný súd poukazuje na to, že princíp právneho štátu je komponentom práva na súdnu ochranu, takže nie je nutné vyslovovať porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu a postupom okresného súdu a jeho uznesením z 25. novembra 2015, ako aj uznesením okresného súdu z 31. januára 2017 porušené boli.</p> <p>Uznesenie okresného súdu z 25. novembra 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Uznesenie okresného súdu z 31. januára 2017 zrušuje.</p> <p>Sťažovateľke priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 902,43 €.</p> <p>Vo zvyšnej časti sťažnostiam nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	II. ÚS 576/2013 II. ÚS 392/2017
súvisiace právne predpisy	zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov
kľúčové slová	právoplatnosť-doložka právnej moci započítanie exekúcia-exekučný titul práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prístup k súdu

spisová značka	II. ÚS 202/2018
populárny názov	zabezpečovacie opatrenie
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	06.09.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov Ústava Slovenskej republiky čl. 152 ods. 4
analytická právna veta	V konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, resp. zabezpečovacieho opatrenia, v ktorom strana konania, proti ktorej návrh smeruje, nemá možnosť zaujať stanovisko k návrhu pred rozhodnutím prvostupňového súdu, taký postup odvolacieho súdu, ktorým sa tento odmietne zaoberať odvolacou argumentáciou dotknutej strany konania a ňou predloženými listinnými dôkazmi s poukazom na to, že pre zabezpečovacie opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania prvostupňového uznesenia, treba považovať za popretie podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka bola pred okresným súdom v procesnom postavení žalovanej v konaní o zaplatenie sumy 75 240,11 € s prísl. (po zmene žaloby o zaplatenie sumy 133 840,11 € s prísl.) obchodná spoločnosť. Žalobkyňa 18. apríla 2017 podala návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Uznesením okresného súdu z 3. mája 2017 bolo nariadené zabezpečovacie opatrenie formou záložného práva na nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľky v prospech žalobkyne.</p> <p>Sťažovateľka podala 11. mája 2017 proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Žalobkyňa sa 5. júna 2017 vyjadrila k podanému odvolaniu, na čo sťažovateľka reagovala replikou z 23. júna 2017. Keďže sťažovateľka dostala rozhodujúce dôkazy až v septembri 2017, svoje vyjadrenie doplnila a nové dôkazy predložila 2. októbra 2017. Uznesením krajského súdu z 9. októbra 2017 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené.</p> <p>Sťažovateľka sa domnieva, že jej právo na súdnu ochranu, resp. na spravodlivý proces bolo porušené, pretože došlo k porušeniu princípov právnej istoty, proporcionality a primeranosti, ako aj spravodlivého súdneho konania a uznesenie krajského súdu je arbitrárne vzhľadom na nedostatočné a ústavne nekonformné odôvodnenie.</p> <p>Keďže sťažovateľka nemohla predložiť svoje dôkazy v rámci odvolania a vyjadrenia z 23. júna 2017, predložila ich až v doplnení vyjadrenia z 2. októbra 2017. Uviedla, že dôkazy nemohla predložiť skôr, pretože nimi nedisponovala z dôvodov od nej nezávislých. Predložila krajskému súdu rozhodnutia daňového úradu z 20. marca 2017, ktorým boli zrušené jeho skoršie rozhodnutie z 28. júna 2017 (zrejme má byť správne 28. júna 2016, pozn.) o zriadení záložných práv na nehnuteľnostiach. Bolo preto preukázané, že záväzky sťažovateľky voči daňovému úradu boli uhradené v celom rozsahu už k 20. marcu 2017. Skutočnosť, že na listoch vlastníctva boli stále evidované ťarchy daňového úradu, znamenala len evidenčný problém súvisiaci s § 43 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“), z ktorého vyplýva, že okresný úrad vykoná zápis do 60 dní od doručenia verejnej listiny alebo inej listiny spôsobilých na záznam, ktoré potvrdzujú alebo osvedčujú vznik, zmenu alebo zánik práva k nehnuteľnosti. Sťažovateľka ďalej svoje tvrdenia o neexistencii daňového nedoplatku podporila aj potvrdením o stave osobného účtu k 2. augustu 2017 a k 30. augustu 2017, ktorým preukazovala, že ani ku dňu</p>

	<p>nariadenia zabezpečovacieho opatrenia okresným súdom neeviduje žiadne daňové nedoplatky a že si teda riadne uhrádza svoje záväzky.</p> <p>Podľa sťažovateľky absentuje v odôvodnení uznesenia krajského súdu právna argumentácia k uvádzaným skutočnostiam, a to aj napriek tomu, že ide o rozhodujúce skutočnosti preukazujúce, že zabezpečovacie opatrenie nemalo byť nikdy nariadené pre neexistenciu obligatórných náležitostí explicitne vyžadovaných Civilným sporovým poriadkom. Krajský súd bez ďalšieho skúmania a hodnotenia jednotlivých dôkazov dospel nesprávnou aplikáciou § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku k ústavne neakceptovateľnému záveru tým, že na predložené dôkazy bezdôvodne neprihliadol, hoci na ne prihliadnúť nesporne mal. Podľa názoru sťažovateľky jej krajský súd nesprávnou aplikáciou § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku odňal možnosť konať pred súdom, čo treba považovať za ústavne nekonformné. Krajský súd sa ďalej nevysporiadal so zásadou proporcionality a primeranosti zriadeného záložného práva vo vzťahu k sume uplatňovanej pohľadávky žalobkyne, t. j. k sume 133 840,11 €. Nevykonal test proporcionality, hoci tento bol pre jeho rozhodnutie podstatný. Na preukázanie vzniku zjavného nepomeru medzi hodnotou nehnuteľnosti a výškou uplatňovanej pohľadávky predložila sťažovateľka znalecký posudok, ktorý ohodnotil nehnuteľnosti na sumu 4 300 000 €.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Sťažovateľka je presvedčená, že krajský súd nesprávne interpretoval § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku, pretože v skutočnosti v inkriminovanom čase rozhodovania okresného súdu už niektoré záložné práva boli vymazané, i keď tento výmaz ešte nebol v katastri nehnuteľností zapísaný. V rámci odvolacieho konania sťažovateľkou predložené listinné dôkazy uvedenú zmenu nepochybne preukazovali, no krajský súd napriek tomu na tieto dôkazy neprihliadol.</p> <p>Podľa názoru krajského súdu pre vydanie zabezpečovacieho opatrenia je rozhodujúci stav existujúci v čase rozhodovania okresného súdu, čo znamená, že okresný súd je viazaný skutkovým a právnym stavom existujúcim v čase vydania jeho rozhodnutia. Aj pre odvolací súd je relevantný stav v čase vydania uznesenia prvostupňového súdu, a preto je vylúčené, aby odvolací súd založil svoje rozhodnutie na skutočnostiach, ktoré nastali až po vydaní napadnutého uznesenia, a na tieto skutočnosti odvolací súd neprihliada.</p> <p>Podľa § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.</p> <p>Podľa § 344 Civilného sporového poriadku ustanovenia o neodkladnom opatrení sa použijú primerane aj na zabezpečovacie opatrenie.</p> <p>Podľa § 1 ods. 1 katastrálneho zákona kataster nehnuteľností (ďalej len „kataster“) je geometrické určenie, súpis a popis nehnuteľností. Súčasťou katastra sú údaje o právach k týmto nehnuteľnostiam, a to o vlastníckom práve, záložnom práve, vecnom bremene, o predkupnom práve, ak má mať účinky vecného práva, ako aj o právach vyplývajúcich zo správy majetku štátu, zo správy majetku obcí, zo správy majetku vyšších územných celkov, o nájomných právach k pozemkom, ak nájomné práva trvajú alebo majú trvať najmenej päť rokov (ďalej len „právo k nehnuteľnostiam“).</p> <p>Podľa § 28 ods. 2 katastrálneho zákona práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1 vznikajú, menia sa alebo zanikajú vkladom do katastra, ak tento zákon neustanovuje inak.</p> <p>Podľa § 34 ods. 1 katastrálneho zákona práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona, rozhodnutím štátneho orgánu, príklepom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom a spracovaním, práva k nehnuteľnostiam osvedčené notárom, ako aj práva k nehnuteľnostiam vyplývajúce z nájomných zmlúv, zo zmlúv o prevode správy majetku štátu alebo z iných skutočností svedčiacich o zverení správy majetku</p>

obce alebo správy majetku vyššieho územného celku sa do katastra zapisujú záznamom, a to na základe verejných listín a iných listín. Záznamom sa zapisuje i zmena poradia záložných práv z dohody záložných veriteľov o poradí ich záložných práv rozhodujúcim na ich uspokojenie.

Podľa presvedčenia ústavného súdu pri posudzovaní tejto veci je potrebné vychádzať z už citovaných ustanovení § 28 ods. 2 a § 34 ods. 1 katastrálneho zákona. Z týchto ustanovení sa dá bezpečne vyvodiť, že kým rozhodovanie o vklade vlastníckeho práva do katastra má konštitutívne (právo tvorné) právne účinky, zatiaľ právne účinky záznamu do katastra sú deklaratórne (nemajú teda právo tvorné účinky). Inými slovami, v prípade vkladu do katastra práva k nehnuteľnostiam vznikajú, menia sa alebo zanikajú spravidla momentom vkladu do katastra. Naproti tomu v prípade záznamu do katastra k vzniku, zmene alebo zániku práv k nehnuteľnostiam dochádza už skôr, napríklad momentom právoplatnosti rozhodnutia štátneho orgánu. V týchto prípadoch teda práva k nehnuteľnostiam nevznikajú, nemenia sa a nezanikajú momentom vykonania záznamu, pretože k tomu dochádza na základe iných právnych skutočností už skôr.

Zo skutkového hľadiska treba uviesť, že sťažovateľka v rámci odvolacieho konania tvrdila a listinnými dôkazmi preukazovala, že niektoré rozhodnutia daňového úradu, ktorými bolo zriadené záložné právo na nehnuteľnosti sťažovateľky, boli rozhodnutiami z 20. marca 2017 zrušené. Je zrejmé, že pokiaľ by tieto tvrdenia sťažovateľky boli pravdivé a príslušné rozhodnutia zrušujúce záložné právo boli právoplatné pred dňom rozhodovania okresného súdu (teda pred 20. aprílom 2017), potom by obstál záver, podľa ktorého stav v čase vydania uznesenia okresného súdu bol taký, že uvedené záložné práva boli už zrušené. Toto zrušenie záložných práv nebolo síce ešte v čase rozhodovania okresného súdu zapísané záznamom do katastra, avšak k zrušeniu záložných práv došlo nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia správneho orgánu o zrušení záložného práva ešte pred rozhodnutím okresného súdu.

Ústavný súd v zásadnej všeobecnej rovine považuje za potrebné poukázať na to, že základné právo na súdnu ochranu tej strany konania, proti ktorej návrh na nariadenie zabezpečovacieho (resp. neodkladného) opatrenia smeruje, je priamo zo zákona určitým spôsobom obmedzené, a to v záujme zaistenia efektívnosti účinkov zabezpečovacieho (resp. neodkladného) opatrenia, teda preto, aby táto strana konania nemohla ešte pred nariadením opatrenia urobiť také právne kroky, ktorými by sa zmysel a účel opatrenia oslabil, resp. zmaril. Najmarkantnejšie sa obmedzenie základného práva na súdnu ochranu strany konania, proti ktorej návrh smeruje, prejavuje v tom, že tejto strane konania sa návrh nedoručuje a prvostupňový súd o ňom spravidla rozhodne bez toho, aby sa dotknutá strana mohla k návrhu vyjadriť. Súd teda spravidla vychádza iba z obsahu návrhu a z pripojených listinných dôkazov (§ 329 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Ak súd návrhu vyhovie, potom spolu s uznesením doručí protistrane aj samotný návrh (§ 331 ods. 1 Civilného sporového poriadku). V danom prípade z listinných dôkazov predložených žalobkyňou (konkrétne zrejme z listov vlastníctva) vyplývala existencia viacerých záložných práv zaťažujúcich nehnuteľnosti sťažovateľky. V rámci hodnotenia primeranosti (proporcionality) zabezpečovacieho opatrenia dospel krajský súd k záveru, že zriadené záložné právo nemožno považovať za také, ktoré by bolo v zjavnom nepomere k výške zabezpečovanej pohľadávky (ako to namietala sťažovateľka v odvolaní), lebo na tomto majetku viaznu ďalšie skoršie záložné práva v prospech tretích osôb. Znamená to, že otázka existencie či neexistencie ďalších záložných práv hrala významnú úlohu pri posudzovaní primeranosti nariadeného zabezpečovacieho opatrenia.

Treba vychádzať z predpokladu, že žalobkyňa, ktorá sa prirodzene opierala o listy vlastníctva (podľa ktorých zapísané záložné práva ešte existovali), nemohla vedieť o tom, že v skutočnosti v inkriminovanom čase niektoré zo záložných práv už zanikli v dôsledku právoplatných rozhodnutí správnych orgánov, ktoré tieto záložné práva (tak isto právoplatnými rozhodnutiami) pôvodne zriadili. O

zániku niektorých (stále ešte na liste vlastníctva zapísaných) záložných práv nemohol preto vedieť ani okresný súd. Mohol by sa to dozvedieť len od sťažovateľky, ktorej stanovisko k podanému návrhu však z už uvedených zásadných dôvodov nezistoval. Sťažovateľka sa o existencii a obsahu podaného návrhu dozvedela až v momente, keď jej bol návrh doručený spolu s uznesením o nariadení zabezpečovacieho opatrenia. V tom istom momente jej vznikla po prvýkrát možnosť predostrieť vlastné stanovisko, resp. obranu vrátane možnosti brániť sa tým, že niektoré záložné práva boli už medzičasom právoplatne zrušené (v dôsledku čoho zanikli, a to aj napriek tomu, že v čase rozhodovania okresného súdu boli ešte na listoch vlastníctva vykazované ako existujúce). Sťažovateľka následne v rámci odvolacieho konania túto námietku aj uplatnila a zároveň predložila o tom príslušné listinné dôkazy.

Ako to z už uvedeného vyplýva, krajský súd vzhľadom na § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku nepovažoval za možné na listinné dôkazy predložené sťažovateľkou v odvolacom konaní prihliadnúť s tým, že tak pre okresný súd, ako aj pre krajský súd bol rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia okresného súdu.

Ústavný súd je presvedčený, že výklad § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ktorý si v tomto prípade krajský súd osvojil, je arbitráry. V dôsledku neho bolo základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu (už aj tak zo zákona obmedzené) ešte viac zúžené, keďže krajský súd na uvedenú odvoláciu argumentáciu sťažovateľky a na listinné dôkazy, ktoré ju mali preukazovať, vôbec neprihliadol. V konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, resp. zabezpečovacieho opatrenia, v ktorom strana konania, proti ktorej návrh smeruje, nemá možnosť zaujať stanovisko k návrhu pred rozhodnutím prvostupňového súdu, taký postup odvolacieho súdu, ktorým sa tento odmietne zaoberať odvolacou argumentáciou dotknutej strany konania a ňou predloženými listinnými dôkazmi s poukazom na to, že pre zabezpečovacie opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania prvostupňového uznesenia, treba považovať za popretie podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Možno dôjsť k záveru, že postupom a uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na tento záver už nie je potrebné osobitne sa zaoberať ďalšími dôvodmi namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tak isto nie je potrebné zaoberať sa ani namietaným porušením čl. 20 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd takéto rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu z 9. októbra 2017 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov konania v nešpecifikovanej sume. Ústavný súd považoval za možné priznať sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnych služieb v roku 2017 (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť) v sume po 147,33 €, ako aj za dva režijné paušály v sume po 8,84 € spolu s 20 % daňou z pridanej hodnoty, t. j.

	<p>celkom sumu 374,80 €.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Krajský súd uznesením z 9. októbra 2017 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Uznesenie krajského súdu z 9. októbra 2017 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažovateľke priznáva náhradu trov konania v sume 374,80 €, ktorú je krajský súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p> <p>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	opatrenie-zabezpečovacie záložné právo kataster nehnuteľností-záznam

spisová značka	II. ÚS 268/2018
populárny názov	kumulácia dovolacích dôvodov
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	19.09.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 37 ods. 3 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia boli žalobcami v konaní začatom na podklade ich žaloby doručenej okresnému súdu 8. júla 2013. Žaloba sa týkala uloženia povinnosti žalovaným zdržať sa rušenia sťažovateľov imisiami v zmysle ustanovenia § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Imisie vyplývajú z chovu a ustajnenia koní v tesnej blízkosti obývaného rodinného domu, s ktorým súvisí najmä zápach z hospodárskych zvierat, z ich tuhých a tekutých exkrementov, ale tiež nadmerný hluk a vibrácie, ktoré sa vyskytujú najmä v nočných hodinách a v letnom období,

	<p>kedy kone kopú do stien a konštrukcie objektu, v ktorom sú ustajnené, z dôvodu ich obťažovania bodavým hmyzom.</p> <p>Podľa sťažovateľov rozsudkom okresného súdu z 19. júna 2015 bola ich žaloba nesprávne zamietnutá, pričom nezanedbateľnú časť návrhov na vykonanie dokazovania okresný súd zamietol. Medzi takto zamietnuté dôkazy patria aj videozáznamy a fotodokumentácia, ktoré sa nachádzali na DVD nosiči. Okresný súd tieto dôkazy podľa sťažovateľov svojvoľne označil ako nezákonné.</p> <p>Rozsudkom krajského súdu z 13. decembra 2016 bol rozsudok okresného súdu na základe odvolania sťažovateľov potvrdený ako vecne správny. Sťažovatelia namietajú, že krajský súd sa v rámci odôvodnenia rozhodnutia iba stotožnil so závermi okresného súdu a opomenul tak akékoľvek vyjadrenie vo vzťahu ku skutočnostiam a argumentácii uvedenej v odvolaní sťažovateľov.</p> <p>Sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu dovolanie z 12. apríla 2017, ktorého prípustnosť opierali o ustanovenie § 420 písm. f), ako aj o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku. Uznesením najvyššieho súdu z 23. januára 2018 bolo dovolanie sťažovateľov odmietnuté. Najvyšší súd preskúmal iba tú časť dovolania, ktorá sa vzťahovala na tvrdenú prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, a to s ohľadom na uznesenie veľkého senátu občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo/2/2017 z 19. apríla 2017 (ďalej len „uznesenie veľkého senátu“), t. j. krátko po vypracovaní a podaní dovolania. Najvyšší súd pritom vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku konštatoval neopodstatnenosť namietanej existencie procesnej vady, a preto dovolanie odmietol.</p> <p>Sťažovatelia v podanom dovolaní využili dve relatívne samostatné argumentačné línie, z ktorých sa každá vzťahovala na iný dôvod prípustnosti dovolania. Podstatou dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku bolo nezákonné nevykonanie riadne navrhnutého dôkazu.</p> <p>Druhou argumentačnou líniou sťažovateľov bola tvrdená neústavnosť postupu najvyššieho súdu, ktorý sa odmietol zaoberať dovolaním v časti opierajúcej sa o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku s poukazom na to, že ako dôvod prípustnosti dovolania bola uvedená aj vada podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu a jeho uznesením z 23. januára 2018</p> <p>Sťažovatelia sú presvedčení, že dovolanie, prípustnosť ktorého sa sčasti opierala o ustanovenie § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, bolo dôvodné. Okresný súd svojvoľne a bez náležitého zákonného dôvodu odmietol vykonať sťažovateľmi navrhnuté dôkazy, a to videozáznamy a fotky na DVD nosiči, z ktorých by bol zrejмый stav, aký žalovaní vyvolali. Okresný súd na pojednávaní 19. júna 2015 uznesením zamietol vykonanie týchto dôkazov bez toho, aby mal vedomosť o ich obsahu, pričom ich označil za nezákonné (čo bez znalosti konkrétneho obsahu týchto dôkazov nemohol urobiť). Pritom z väčšej časti išlo o fotografie a videozáznamy, ktoré vyhotovila a zverejnila na internete priamo žalovaná, a preto podľa sťažovateľov o žiadnom porušení osobnostných práv žalovaných podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka nemožno hovoriť. Ďalšiu časť fotografií a videozáznamov vyhotovili a zverejnili nájomcovia, ktorí mali nehnuteľnosti žalovaných prenajaté pre účely chovu a ustajnenia športových koní. Len minimálnu časť záznamov vyhotovili sťažovatelia, a to výhradne na ich vlastnom dvore.</p> <p>Zo skutkového hľadiska považuje ústavný súd za potrebné poukázať</p>

predovšetkým na viaceré (medzi účastníkmi konania) nesporné zistenia. V konaní vedenom okresným súdom, ako aj v odvolacom konaní vedenom krajským súdom sťažovatelia trvali na vykonaní dokazovania takými fotografiami a videozáznamami, o ktorých netvrdili, že by ich vyhotovil a na internete uverejnil niekto iný ako oni. Až v dovolacom konaní začali tvrdiť, že časť fotografií a videozáznamov zhotovili a uverejnili samotní žalovaní. Napokon v sťažnosti podanej ústavnému súdu už tvrdia, že prevažnú časť fotografií a videozáznamov zhotovili žalovaní a ich nájomcovia a len menšiu časť sťažovatelia.

Právny zástupca sťažovateľov na poslednom pojednávaní okresného súdu konanom 19. júna 2015 nevedel presne špecifikovať, čo by malo byť obsahom navrhovaných dôkazov a aká konkrétna skutočnosť by nimi mala byť preukázaná. Na priamu otázku okresného súdu právny zástupca nevedel uviesť, akého tvrdenia sa týkajú.

Podľa názoru ústavného súdu spôsob, akým na poslednom pojednávaní okresného súdu právny zástupca sťažovateľov navrhol vykonanie dokazovania fotografiami a videozáznamami, neumožňuje záver, že dôkazy boli navrhnuté spôsobom vyplývajúcim z ustanovenia § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Nestačí totiž dôkazy len označiť, ale je potrebné aj uviesť, akých tvrdení sa tieto dôkazy týkajú. Ak to sťažovatelia uviesť nevedeli, potom v podstate platí, ako keby tieto dôkazy v lehote podľa § 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku vôbec nenavrhli. V súvislosti s domnienkou právneho zástupcu sťažovateľov, podľa ktorej by sa navrhované dôkazy mali týkať zneškodňovania exkrementov na pozemku žalovaných, obostojí argument okresného súdu, podľa ktorého sa takéto dôkazy javili ako nadbytočné.

Z uvedených dôvodov nie je potrebné zaoberať sa závermi okresného súdu, podľa ktorých vykonanie navrhovaných dôkazov by bolo zásahom do osobnostných práv žalovaných. K tomu treba dodať, že z hľadiska prípadného možného zásahu do osobnostných práv žalovaných by bolo určite významné, kto fotografie a videozáznamy zhotovil a uverejnil, pričom v tejto podstatnej otázke sú tvrdenia sťažovateľov vnútorne protirečivé. V konaní vedenom okresným súdom nijako nespochybňovali, že oni (niekto z nich) zhotovili a uverejnili tieto dôkazy. Až v dovolacom konaní začali tvrdiť, že časť z nich ide na vrub žalovaným. Napokon v konaní vedenom ústavným súdom už uvádzajú, že zhotovili a uverejnili len malú časť fotografií a videozáznamov, pretože prevažujúcu časť zhotovili a uverejnili žalovaní a ich nájomcovia. Sťažovatelia sa nikdy ani len nepokúsili upresniť, resp. objasniť autorstvo fotografií a videozáznamov.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti považuje ústavný súd závery najvyššieho súdu týkajúce sa neprípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku za ústavne akceptovateľné. Preto v tejto časti nemohol sťažnosti vyhovieť

Rovnako sú sťažovatelia presvedčení aj o tom, že bolo povinnosťou najvyššieho súdu meritorne sa zaoberať tou časťou dovolania, prípustnosť ktorej sa opierala o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku. V tomto smere sťažovatelia spochybňujú správnosť uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu, na ktoré sa najvyšší súd odvoláva. Došlo tým totiž k popretiu princípu materiálneho právneho štátu a práva na spravodlivý proces v dôsledku prísne formalistického posúdenia veci, pretože odmietnutie preskúmania všetkých uplatnených dôvodov prípustnosti dovolania na základe formálneho odkazu na uznesenie veľkého senátu je marením možnosti konať pred súdom a uplatňovať tam všetky procesné práva dovolateľa. Uznesenie veľkého senátu podáva prísne reštriktívny výklad prípustnosti dovolania, navyše v neprospech dovolateľa, hoci výklad prípustnosti opravných prostriedkov by nemal byť reštriktívny. Došlo aj k odopretiu prístupu sťažovateľov k súdu, hoci toto právo je nevyhnutnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Zákon treba vykladať tak,

aby sa naplnil jeho zmysel a účel. Nepreskúmaním všetkých sťažovateľmi uplatnených dôvodov prípustnosti dovolania došlo k odopretiu spravodlivosti. Pritom Civilný sporový poriadok možnosť kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania nevylučuje.

Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým poukázať na to, že najvyšší súd sa prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku vôbec nezaoberal. Cítil sa totiž viazaný uznesením veľkého senátu, v ktorom bolo konštatované, že kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku je neprípustná, a ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch týchto ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku.

Tento právny názor veľkého senátu bol zmenený jeho neskorším uznesením sp. zn. 1 V Cdo/1/2018 zo 7. mája 2018. Podľa výroku tohto uznesenia kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku je prípustná. Otázkou kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania sa zaoberal aj ústavný súd, a to v súvislosti s rozdielnou rozhodovacou praxou jeho senátov v tejto otázke. V zjednocujúcom uznesení pléna ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 uviedol: „Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Možno konštatovať, že tak rozhodovacia prax ústavného súdu, ako aj najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku možno v dovolaní kumulatívne uplatňovať. V dôsledku toho je povinnosťou najvyššieho súdu zaoberať sa všetkými takto uplatnenými dôvodmi prípustnosti dovolania.

V danej veci sa najvyšší súd (správne sa riadiac skorším záväzným právnym názorom veľkého senátu) zaoberal len dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 420. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 nijako neposudzoval. Tento jeho postup sa vo svetle neskorších zmien v judikatúre veľkého senátu a ústavného súdu javí ako nesprávny a je v konečnom dôsledku porušením základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať namietaným porušením čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd takéto rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu z 23. januára 2018 a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. V ďalšom bude najvyšší súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu.

K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu a jeho rozsudkom z 13. decembra 2016

Vzhľadom na to, že ústavný súd zrušil dovolacie uznesenie najvyššieho súdu z 23. januára 2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, právomoc konať vo veci má

	<p>teraz najvyšší súd ako dovolací súd. Jemu teraz prislúcha právomoc skúmať zákonnosť odvolacieho rozsudku krajského súdu. Zrušením uznesenia najvyššieho súdu došlo preto vzhľadom na princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy k zániku právomoci ústavného súdu konať o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti postupu a rozsudku krajského súdu. Preto nebolo možné tejto časti sťažnosti vyhovieť.</p> <p>Nebolo tiež možné vyhovieť požiadavke sťažovateľov na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške po 7 000 € od krajského súdu a najvyššieho súdu. Vyslovenie porušenia práva sťažovateľov uznesením najvyššieho súdu, zrušenie tohto uznesenia a vrátenie veci na ďalšie dovolacie konanie plne postačuje na nápravu vzniknutých pochybení. Neprichádza preto do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Vo vzťahu ku krajskému súdu nebolo sťažnosti vyhovené, čo takisto vylučuje možnosť priznania finančného zadosťučinenia.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Najvyšší súd uznesením z 23. januára 2018 porušil základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to vo vzťahu k odmietnutiu dovolania v časti opierajúcej sa o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku.</p> <p>Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. januára 2018 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažnosti v časti smerujúcej proti postupu krajského súdu a jeho rozsudku z 13. decembra 2016 pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru a proti postupu najvyššieho súdu a jeho uzneseniu z 23. januára 2018 čo sa týka odmietnutia dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale tiež v časti požadujúcej od krajského súdu a najvyššieho súdu finančné zadosťučinenie po 7 000 € nevyhovuje.</p> <p>Sťažovateľom priznáva úhradu trov konania v sume 390,50 €, ktorú je najvyšší súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	<p>NS SR sp. zn. 1 V Cdo/2/2017 NS SR sp. zn. 1 V Cdo/1/2018</p> <p>PLz. ÚS 1/2018</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	dovolanie dovolanie-prípustnosť

spisová značka	II. ÚS 275/2018
populárny názov	náhrada trov právneho zastúpenia
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	05.09.2018
dotknuté články ústavy	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

a medzinárodných zmlúv	<p>čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p>
analytická právna veta	<p>Výšku odmeny za jeden úkon právnej pomoci, resp. právnej služby je potrebné určiť so zohľadnením skutočnosti, že ide o veci spojené, teda určiť jej výšku tak, že tarifná odmena za jeden úkon právnej služby je súčtom odmeny patriacej vo veci s najvyššou hodnotou a o vyhláškou o odmenách advokátov určený zlomok tarifnej odmeny, ktorá by inak patrila v ostatných spojených veciach.</p> <p>Právo na priznanie právnymi predpismi stanovenej náhrady trov konania, ktoré úspešnej strane v konaní vzniknú, je nielen súčasťou práva na spravodlivý proces, ale tiež súvisí, pokiaľ ide konkrétne o náhradu trov právneho zastúpenia, s majetkovým právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Ak okresný súd náhradu nákladov v správnej výške určenej podľa príslušnej právnej normy sťažovateľke nepriznal, odoprel jej ochranu označených práv zakotvených v ústavnom poriadku.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka bola ako žalovaná stranou civilného sporového konania vedeného na okresnom súde, v ktorom sa proti sťažovateľke domáhala žalobkyňa v 1. rade zaplata sumy 7 733,05 € s príslušenstvom, žalobkyňa v 2. rade“ zaplata sumy 7 733,05 € s príslušenstvom, žalobkyňa v 3. rade zaplata sumy 15 466,14 € a žalobkyňa vo 4. rade zaplata sumy 15 466,14 €. Okresný súd rozsudkom z 29. mája 2012 žalobu zamietol a jednotlivé žalobkyne zaviazal zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania.</p> <p>Krajský súd rozsudkom z 27. októbra 2014 rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby ako vecne správny potvrdil a vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.</p> <p>Okresný súd o náhrade trov konania rozhodol uznesením z 19. januára 2015 a znova jednotlivé žalobkyne zaviazal nahradiť sťažovateľke trovy konania. Krajský súd uznesením z 1. marca 2016 jeho rozhodnutie zrušil a znova mu vec vrátil. Okresný súd znesením z 21. októbra 2016 sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal. Na odvolanie sťažovateľky krajský súd uznesením z 26. júla 2017 rozhodnutie okresného súdu zmenil tak, že sťažovateľke priznal náhradu trov konania v celom rozsahu a priznal jej i náhradu trov odvolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne okresný súd.</p> <p>Okresný súd o výške náhrady trov konania sťažovateľky rozhodol uznesením vyššieho súdneho úradníka zo 7. novembra 2017 tak, že žalobkyňu v 1. rade zaviazal zaplatiť sťažovateľke sumu 889,78 €, žalobkyňu v 2. rade sumu 889,78 €, žalobkyňu v 3. rade sumu 1 779,03 € a žalobkyňu vo 4. rade sumu 1 779,03 €. S poukazom na právny názor vyslovený krajským súdom v uznesení z 1. marca 2016 pri určení výšky náhrady trov právneho zastupovania vychádzal okresný súd z toho, že ide o spojenie viacerých vecí (každá zo žalobkyň sa domáhala zaplata určitej konkrétnej sumy) a na vec je potrebné aplikovať tomu zodpovedajúce ustanovenia právnych predpisov, t. j. § 17 ods. 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 240/1990 Zb.“), § 17 ods. 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) a § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“). Okresný súd určil, vychádzajúc z výšky uplatnených nárokov jednotlivými žalobkyňami, výšku odmeny za jeden úkon právnej pomoci zástupcu sťažovateľky podľa vyhlášky č. 240/1990 Zb. sumou 107,37 €, za jeden úkon právnej služby podľa vyhlášky č. 163/2002 Z. z. sumou 463,67 € a za jeden úkon právnej služby podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. sumou 419,94 €. Následne uviedol, ktoré úkony právnej pomoci a právnej služby uvedené sťažovateľkou považoval za uplatnené dôvodne (spolu 13 úkonov</p>

právnej služby) a ktoré nie (nezoohľadnil požadovanú odmenu v poradí druhého advokáta sťažovateľky za prevzatie zastupovania a odmenu za účasť na pojednávaní 15. decembra 2011, pretože pojednávanie sa neuskutočnilo v dôsledku mimoriadnej udalosti nahlásenej v budove súdu). Celkovú odmenu advokáta sťažovateľky určil sumou 5 337,62 € (vrátane režijných paušálov k 13 úkonom právnej služby a dane z pridanej hodnoty za úkony vykonané v poradí druhým advokátom sťažovateľky, ktorý je platcom dane z pridanej hodnoty). Jej náhradu neuložil zaplatiť žalobkyniam spoločne a nerozdielne s poukazom na to, že na strane žalobcu nešlo o nerozlučné spoločenstvo. Každú zo žalobkýň zaviazal na úhradu pomernej časti náhrady trov právneho zastúpenia podľa pomeru výšky jednotlivými žalobkýňami uplatnených súm k celej žalovanej sume (žalobkyňa v 1. rade 16,67 %, žalobkyňa v 2. rade 16,67 %, žalobkyňa v 3. rade 33,33 % a žalobkyňa vo 4. rade 33,33 %).

Proti tomuto uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zo 7. novembra 2017 podali žalobkyne sťažnosť, ktorou žiadali napadnuté uznesenie zmeniť tak, že im bude povolené náhradu trov konania uhradiť v splátkach po 25 € mesačne. Sťažnosť proti uzneseniu podala aj sťažovateľka, pretože nesúhlasila s výpočtom výšky náhrady trov a ani s tým, že za prevzatie zastupovania jej právnomu zástupcovi nebola priznaná odmena. Sudca okresného súdu o podaných sťažnostiach rozhodol uznesením zo 17. januára 2018 tak, že sťažnosti žalobkýň i sťažovateľky zamietol. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že žalobkyne nepožiadali o povolenie splátok pred vydaním napadnutého uznesenia a ani nepreukázali svoje pomery, ktoré by ich žiadosť odôvodňovali. Vo vzťahu k sťažnosti sťažovateľky sudca konštatoval, že sa so spôsobom určenia výšky odmeny advokáta sťažovateľky vyšším súdnym úradníkom stotožňuje v celom rozsahu, a to aj s poukazom na právny názor vyslovený už prv krajským súdom v uznesení z 1. marca 2016. Pokiaľ sťažovateľke nebola priznaná odmena za prevzatie zastupovania jej v poradí druhým advokátom, sudca uviedol, že nárok na odmenu za úkon právnej služby, a to za prevzatie zastupovania advokátom, patrí strane v konaní iba raz a bol sťažovateľke priznaný za prevzatie zastupovania jej prvým zástupcom v roku 1999. Je to tak preto, že druhá strana sporu nezapríčinila nijako vznik týchto trov a opakované udelenie splnomocnenia jej preto nemôže byť na ujmu.

Sťažovateľka sťažnosť doručenu ústavnému súdu, smerujúcu proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka okresného súdu 7. novembra 2017 a uzneseniu sudcu okresného súdu zo 17. januára 2018 na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu odôvodnila tým, že obe rozhodnutia sú svojvoľné, nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné, najmä z nich nie je logicky zrejmé, ako bol výpočet odmeny advokáta vykonaný, a nereagujú na argumenty sťažovateľky prednesené v priebehu konania. Z rozhodnutí nie je zrejmé, ako boli určené podiely žalobkýň na náhrade trov konania, a ani to, ako bola určená výška odmeny za jednotlivý úkon právnej služby. Týmito rozhodnutiami okresný súd navyše rozhodol úplne odlišne ako vo svojich skorších rozhodnutiach, čo narúša právnu istotu. Rozdiel medzi priznanou a sťažovateľkou uplatnenou náhradou trov konania prevyšuje sumu 14 000 €. Sťažovateľka žiadala priznať odmenu aj za ďalšie úkony právnej služby (okrem prevzatia zastupovania novým zástupcom a účasti na pojednávaní 15. decembra 2011), ktoré okresný súd v odôvodnení rozhodnutia ani len nespomenul (spolu 17 úkonov právnej služby), a teda ani žiadnym spôsobom neodôvodnil nepriznanie odmeny za ich vykonanie. Nepriznaním odmeny za všetky účelne vykonané úkony právnej služby a nesprávnym určením výšky odmeny za jeden úkon právnej služby tak došlo k popretiu úspechu sťažovateľky v konaní, a tým aj k nespravodlivému zvýhodneniu žalobkýň.

Sťažovateľka preto navrhla, aby ústavný súd nálezom konštatoval porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na

	<p>vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu zo 17. januára 2018, toto uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Civilnom sporovom poriadku (ďalej aj „CSP“) určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08). Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).</p> <p>Otázka náhrady trov konania však dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémneho rozporu s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepriateho formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia. Takýto postup všeobecného súdu nemôže byť tolerovaný, lebo predstavuje v konečnom dôsledku zásah do základného práva účastníka obsiahnutého aj v označených článkoch, ktorých porušenie sťažovateľka namietala (napr. I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014, III. ÚS 634/2015).</p> <p>Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013). Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania. Civilný sporový poriadok zveruje rozhodovanie o výške náhrady trov konania vyššiemu súdному úradníkovi (§ 262 ods. 2 CSP). Proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť (§ 239 CSP), o ktorej rozhoduje súd prvej inštancie (§ 248 CSP). Ak sťažnosť nie je dôvodná, súd sťažnosť zamietne; ak je sťažnosť dôvodná, súd napadnuté uznesenie zruší alebo zmení (§ 250 CSP).</p> <p>Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).</p> <p>Podstatou ochrany, o poskytnutie ktorej žiadala sťažovateľka podaním sťažnosti</p>

proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania, bolo posúdenie jej argumentov smerujúcich proti postupu vyššieho súdneho úradníka pri výpočte výšky náhrady trov konania. Bolo vecou sudcu súdu prvej inštancie, aby v intenciách skorších rozhodnutí krajského súdu o náhrade trov konania na základe podanej sťažnosti posúdil najmä určenie výšky odmeny za jeden úkon právnej služby právneho zástupcu sťažovateľky a tiež preveril, ktoré úkony právnej služby boli právnym zástupcom sťažovateľky vykonané a ktoré z nich boli účelné, pretože trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva (§ 251 CSP).

Posudzujúc odôvodnenie uznesenia sudcu okresného súdu v jeho časti týkajúcej sa argumentov sťažovateľky, nepovažuje ústavný súd odôvodnenie uznesenia zo 17. januára 2018 za vyhovujúce uvedeným požiadavkám, pretože nedáva presvedčivú odpoveď na otázku, z akých dôvodov sťažovateľke nebola priznaná náhrada trov konania vo vzťahu k niektorým úkonom právnej služby, no najmä preto, že nedáva odpoveď na otázku, či a z akých dôvodov obstojí výška odmeny advokáta určená vyšším súdnym úradníkom za jeden úkon právnej služby.

Ústavný súd sa v celom rozsahu stotožňuje so záverom krajského súdu vysloveným vo veci sťažovateľky a obsiahnutým v uznesení z 1. marca 2016, v zmysle ktorého výšku odmeny za jeden úkon právnej pomoci, resp. právnej služby je potrebné určiť so zohľadnením skutočnosti, že ide o veci spojené, teda určiť jej výšku tak, že tarifná odmena za jeden úkon právnej služby je súčtom odmeny patriacej vo veci s najvyššou hodnotou a o vyhláškou o odmenách advokátov určený zlomok tarifnej odmeny, ktorá by inak patrila v ostatných spojených veciach. Ústavný súd sa stotožňuje i so záverom obsiahnutým v uznesení okresného súdu zo 17. januára 2018, podľa ktorého jednotlivé žalobkyne majú byť zaviazané na náhradu celkových trov konania sťažovateľky podľa pomeru výšky jednotlivých žalobkýňami uplatnených súm k ich súčtu.

Okresný súd však napriek uvedenému neurčil výšku odmeny advokáta sťažovateľky za jeden úkon právnej služby v súlade s relevantnou právnou normou, ktorá má základ v platnom právnom poriadku, v dôsledku čoho nedošlo k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany sťažovateľke. Na vec sťažovateľky a zistený skutkový stav nebola okresným súdom použitá ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

Výška odmeny za jeden úkon právnej služby v prípadoch spojenia dvoch alebo viacerých vecí bola upravená v právnom poriadku v jednotlivých vyhláškach o odmenách a náhradách advokátov: Podľa § 17 ods. 4 vyhlášky č. 240/1990 Zb. v znení účinnom od 1. júla 1990 do 31. marca 2002 pri spojení dvoch alebo viacerých vecí sa zvyšuje tarifná odmena patriaca vo veci s najvyššou hodnotou o polovicu tarifnej odmeny, ktorá by inak patrila v ostatných spojených veciach.

Podľa § 17 ods. 4 vyhlášky č. 163/2002 Zb. v znení účinnom od 1. apríla 2002 do 31. decembra 2004 pri spojení dvoch alebo viacerých vecí základná sadzba tarifnej odmeny, ktorá patrí vo veci s najvyššou hodnotou, zvyšuje sa o polovicu základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorá by inak patrila v druhej veci alebo v každej z ostatných spojených vecí.

Podľa § 13 ods. 4 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2005 do 31. mája 2009 pri spojení dvoch alebo viacerých vecí sa základná sadzba tarifnej odmeny určenej z tarifnej hodnoty veci s najvyššou hodnotou zvyšuje o polovicu základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorá by advokátovi patrila v ostatných spojených veciach.

Podľa § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2009 do 31. mája 2010 pri spojení dvoch alebo viacerých vecí sa základná sadzba tarifnej odmeny určenej z tarifnej hodnoty veci s najvyššou hodnotou zvyšuje o

polovicu základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorá by advokátovi patrila v ostatných spojených veciach.

Podľa § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2010 dosiaľ pri spojení dvoch alebo viacerých vecí sa základná sadzba tarifnej odmeny určenej z tarifnej hodnoty veci s najvyššou hodnotou zvyšuje o tretinu základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorá by advokátovi patrila v ostatných spojených veciach.

Sťažovateľka upriamila pozornosť ústavného súdu na spôsob určenia výšky odmeny za jeden úkon právnej služby podľa § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2010 a uviedla, že okresným súdom určená odmena vo výške 419,94 € za jeden úkon právnej služby je určená nesprávne, pretože táto má predstavovať sumu 585,12 €. Hoci nie je úlohou ústavného súdu kontrolovať výpočty vyšších súdnych úradníkov pri rozhodovaní o výške trov konania, pretože povinnosťou vykonať takúto kontrolu zákon primárne zveruje sudcovi rozhodujúcemu o sťažnosti, ústavný súd na základe námietky sťažovateľky túto jednotlivú položku – vybranú sťažovateľkou ako príklad – preveril a dospel k záveru, že odmena za jeden úkon právnej služby v prípade úkonov právnej služby vykonaných po 1. júni 2010 určená okresným súdom sumou 419,94 € je skutočne nesprávna. Za každý úkon právnej služby vykonaný v tomto období má patriť sťažovateľke náhrada odmeny advokáta vo výške 585,35 € (spolu s režijným paušálom a daňou z pridanej hodnoty, ak právny zástupca preukázal, že je platcom tejto dane). Vzhľadom na toto zistenie, ústavný súd už ďalšie výpočty okresného súdu nepreveroval, pretože je zřejmé, že jeho záver o celkovej výške náhrady trov sťažovateľky nemôže obstať.

Ústavný súd, zohľadniac princíp, podľa ktorého v právnom štáte je nevyhnutné dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že bol v konaní úspešný, dospel preto k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Právo na priznanie právnymi predpismi stanovenej náhrady trov konania, ktoré úspešnej strane v konaní vzniknú, je nielen súčasťou práva na spravodlivý proces, ale tiež súvisí, pokiaľ ide konkrétne o náhradu trov právneho zastúpenia, s majetkovým právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Ak okresný súd náhradu nákladov v správnej výške určenej podľa príslušnej právnej normy sťažovateľke nepriznal, odoprel jej ochranu označených práv zakotvených v ústavnom poriadku. Uvedené zistenia zakladajúce arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť napadnutého rozhodnutia okresného súdu preto viedli ústavný súd k záveru, že ním bolo porušené nielen základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale v príčinnej súvislosti s nimi aj základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu (bod 1 výroku nálezu).

Vzhľadom na to, že ústavný súd posúdil napadnuté rozhodnutie okresného súdu ako porušujúce označené práva sťažovateľky, bolo namieste toto rozhodnutie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy (a jemu zodpovedajúceho § 56 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde) zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie tak, ako to je uvedené v druhom bode výroku tohto nálezu. V ďalšom konaní bude okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde) povinný opätovne rozhodnúť o sťažnosti, ktorou sťažovateľka napadla uznesenie o výške trov vyššieho súdneho úradníka, majúci pritom na zreteli účel zákonnej úpravy i príslušné ustanovenia vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov, a svoje rozhodnutie i primerane odôvodniť.

	<p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základné právo na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo na majetok podľa čl. 1 Ddodatkového protokolu uznesením okresného súdu zo 17. januára 2018 porušené boli.</p> <p>Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie okresného súdu zo 17. januára 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Okresný súd je povinný uhradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia v sume 390,50 € na účet jej právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	<p>I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08</p> <p>II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08</p> <p>IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013</p>
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>advokát, advokácia-náhrada trov právneho zastúpenia</p> <p>advokát, advokácia-advokátska tarifa</p>

spisová značka	II. ÚS 300/2018
populárny názov	rozhodcovský rozsudok ako exekučný titul
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	05.09.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov</p>
analytická právna veta	<p>Pokiaľ sa rozhodcovské konanie týka sporu z iného než spotrebiteľského právneho vzťahu, ustanovenia zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré umožňujú účastníkovi tohto konania, aby namietal nedostatok právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 21 ods. 2) a aby sa žalobou podanou na príslušnom súde domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku pre neplatnosť rozhodcovskej zmluvy, vylučujú skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní. V týchto ustanoveniach sa totiž premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“, alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v iných než spotrebiteľských veciach znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu, a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v rozhodcovskom konaní, pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel – boli by nadbytočné.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka vystupovala ako žalobkyňa v rozhodcovskom konaní proti žalovanému. Žalovaný po prevzatí oznámenia o začatí rozhodcovského konania, oznámenia o prijatí funkcie rozhodcu a žaloby spolu s výzvou na podanie žalobnej odpovede vo svojej reakcii neuplatnil námietku nedostatku právomoci rozhodcovského súdu. Rozhodcovská zmluva medzi sťažovateľkou a žalovaným vznikla podľa § 3 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“), a to ako iná zmena v osobe veriteľa alebo dlžníka vo vzťahu, na ktorý dopadá rozhodcovská zmluva, ako aj podľa § 4 ods. 7 zákona o rozhodcovskom konaní,</p>

	<p>v zmysle ktorého sa rozhodcovská zmluva považuje za písomne uzavretú v rozsahu predmetu podanej žaloby aj vtedy, ak je jej existencia tvrdená v žalobe a žalovaný v žalobnej odpovedi doručenej rozhodcovskému súdu jej existenciu nenamietne. Rozhodcovské konanie bolo ukončené vydaním rozhodcovského rozsudku zo 14. apríla 2015, ktorý nadobudol právoplatnosť 20. apríla 2015. Žalovaný nepodal proti rozhodcovskému rozsudku žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku.</p> <p>Sťažovateľka následne podala návrh na vykonanie exekúcie súdneho exekútora, a to na základe už uvedeného rozhodcovského rozsudku. Okresný súd vydal súdneho exekútora poverenie na vykonanie exekúcie. Žalovaný ako povinný podal proti exekúcii námietky. Uznesením okresného súdu z 28. októbra 2016 boli námietky povinného zamietnuté a exekúcia bola vyhlásená za neprípustnú, pričom bola zároveň zastavená. Podľa okresného súdu exekučný súd je povinný preskúmať, či oprávneným predložený rozhodcovský rozsudok je vykonateľným exekučným titulom a či ho vydal rozhodcovský súd s právomocou spor prejednať. Podľa okresného súdu sťažovateľka nepreukázala, že by povinný platne uzatvoril so sťažovateľkou rozhodcovskú zmluvu, čo má za následok, že rozhodcovský súd nemal právomoc konať. Exekučný titul, na podklade ktorého je exekúcia vedená, nie je preto spôsobilým exekučným titulom.</p> <p>Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom poukázala na to, že exekučné konanie nie je vedené na základe spotrebiteľského exekučného titulu. Predmetom sporu bola náhrada škody voči povinnému ako konateľovi obchodnej spoločnosti podľa § 135a ods. 5 Obchodného zákonníka, a preto išlo o obchodný spor. Sťažovateľka ďalej zdôraznila, že s účinnosťou od 1. januára 2015 exekučný súd nie je oprávnený akýmkoľvek spôsobom skúmať výrokovú časť takéhoto rozhodcovského rozsudku alebo doňho vstupovať a posudzovať priebeh rozhodcovského konania. Nie je ani oprávnený skúmať platnosť, resp. neplatnosť rozhodcovskej doložky, resp. preskúmať takýto rozhodcovský rozsudok.</p> <p>Uznesením krajského súdu z 15. augusta 2017 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu. Aj podľa krajského súdu je exekučný súd oprávnený a povinný riešiť otázku, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe platne uzatvorenej rozhodcovskej zmluvy, pokiaľ je exekučným titulom rozhodcovský rozsudok vydaný podľa zákona o rozhodcovskom konaní, pričom exekučný súd je povinný preskúmať, či oprávneným predložený rozhodcovský rozsudok je vykonateľným exekučným titulom a či ho vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľky rozhodnutiami všeobecných súdov došlo k porušeniu jej označených práv podľa ústavy a dohovoru. Všeobecné súdy sa podľa sťažovateľky dostatočne a ústavne akceptovateľne nevysporiadali s existenciou rozhodcovskej zmluvy medzi stranami. Ich rozhodnutia sú v príkrom rozpore s rozhodnutiami iných súdov vrátane ústavného súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). V danej veci neexistovali podľa názoru sťažovateľky žiadne dôvody na vyhlásenie exekúcie za neprípustnú a na zastavenie exekúcie. Všeobecné súdy sa dopustili zásadného právneho pochybenia pri posudzovaní svojej právomoci ako exekučného súdu a priznali si väčšiu arbitrabilitu, ako im zákon umožňuje.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Sťažovateľka je presvedčená, že všeobecné súdy za aktuálneho zákonného stavu nemali právo skúmať právomoc rozhodcovského súdu, ktorý v nesporebiteľskej veci vydal právoplatný exekučný titul. Takéto oprávnenie by totiž mali iba v prípade exekučného titulu vydaného v rámci spotrebiteľského rozhodcovského konania. Navyše všeobecné súdy ignorovali judikatúru najvyššieho súdu, na ktorú sťažovateľka poukázala.</p> <p>Predseda krajského súdu považuje uznesenie krajského súdu za správne, pričom sa v plnom rozsahu stotožňuje aj s jeho odôvodnením. Povinný zastáva identický</p>

názor ako predseda krajského súdu.

K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 36/95), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť právne posudzované rovnakým spôsobom. V zásadnej ústavnoprávnej rovine platí, že je v rozpore s inštitúciou právneho štátu a v rámci neho s požiadavkou právnej istoty, resp. predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, aby všeobecné súdy rozhodovali v obdobných veciach odlišným, ba až protichodným spôsobom. V každom prípade však pri odchýlení od skoršej rozhodovacej praxe sa vyžaduje cieleňé zdôvodnenie odlišného stanoviska prijatého v obdobnej otázke (II. ÚS 274/2015, II. ÚS 275/2015, II. ÚS 19/2016).

Pokiaľ sa rozhodcovské konanie týka sporu z iného než spotrebiteľského právneho vzťahu, ustanovenia zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré umožňujú účastníkovi tohto konania, aby namietal nedostatok právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 21 ods. 2) a aby sa žalobou podanou na príslušnom súde domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku pre neplatnosť rozhodcovskej zmluvy, vylučujú skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní. V týchto ustanoveniach sa totiž premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“, alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v iných než spotrebiteľských veciach znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu, a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v rozhodcovskom konaní, pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel – boli by nadbytočné (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 ECdo 7/2013 z 26. júna 2013).

Pri aplikácii uvedených všeobecných zásad na daný prípad ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým konštatovať, že exekúcia vedená sťažovateľkou proti povinnému sa týka peňažného nároku, ktorý nemá spotrebiteľský charakter a opiera sa o exekučný titul, ktorým je právoplatný rozhodcovský rozsudok vydaný v nespotebiteľskom rozhodcovskom konaní. Nie sú nijaké pochybnosti o tom, že žalovaný sa v rámci rozhodcovského konania v podstate nijako nebránil, existenciu a platnosť rozhodcovskej zmluvy, ale ani právomoc rozhodcovského súdu vo veci konať a rozhodnúť nenamietal a nevyužil ani možnosť žaloby na príslušnom súde, ktorou by sa mohol domáhať zrušenia rozhodcovského rozsudku.

Napriek uvedenému nespornému skutkovému stavu dospel krajský súd k záveru, že vzhľadom na § 44 ods. 2 Exekučného poriadku bolo jeho povinnosťou preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom po stránke formálnej, ako aj materiálnej, teda i to, či exekučný titul bol vydaný orgánom oprávneným na jeho vydanie. Exekučný súd je totiž podľa názoru krajského súdu oprávnený a povinný skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu už začatého exekučného konania analogicky ako pri vydaní poverenia na vykonanie exekúcie. V súvislosti so skúmaním otázky právomoci rozhodcovského súdu ustanovenia zákona o rozhodcovskom konaní umožňujúce namietať nedostatok právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy v žalobe na príslušnom všeobecnom súde nevyklučujú skúmanie tejto právomoci exekučným súdom v exekučnom konaní. To podľa krajského súdu znamená, že aj keď strana rozhodcovského konania nevyužije možnosť spochybniť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Dňa 1. januára 2015 nadobudol účinnosť zákon o spotrebiteľskom

rozhodcovskom konaní. Oddelením zákonnej úpravy nespotrebitel'ského a spotrebitel'ského rozhodcovského konania, ku ktorému došlo zákonom o spotrebitel'skom rozhodcovskom konaní, sa markantným spôsobom zvýraznil rozdiel oboch týchto konaní spočívajúci predovšetkým vo zvýšenej ochrane spotrebitel'a ako „slabšej strany“ v rámci zmluvného vzťahu a nadväzujúceho rozhodcovského konania. Zároveň však nedošlo k zmene znenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, ktorý v inkriminovanom čase znel: „Súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c) a d) a § 39 ods. 4.

Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Súd žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne aj vtedy, ak sa navrhuje vykonanie exekúcie na podklade exekučného titulu, ktorý bol vydaný v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky a vyšlo najavo, že vymáhaný nárok vznikol v súvislosti so spotrebitel'skou zmluvou a nebolo prihliadnuté na neprijateľné zmluvné podmienky, obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, alebo rozpor s dobrými mravmi. Proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti je prípustné odvolanie.“

Možno konštatovať, že § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, na ktorý krajský súd poukazuje, skutočne nerozlišuje medzi rozhodcovskými rozsudkami v nespotrebitel'ských a spotrebitel'ských veciach. Znamená to, že pri doslovnom jazykovom výklade tohto zákonného textu by bolo možné závery krajského súdu považovať za správne.

Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania týkajúceho sa exekučnej veci (udelenia poverenia na vykonanie exekúcie na základe právoplatného nespotrebitel'ského rozhodcovského rozsudku) vo svojom uznesení sp. zn. 6 ECdo 7/2013 z 26. júna 2013 (teda ešte v čase, keď zákon o nespotrebitel'skom rozhodcovskom konaní neexistoval a jedinou úpravou rozhodcovského konania bol zákon o rozhodcovskom konaní) vyložil § 44 ods. 2 Exekučného poriadku pomocou teleologického výkladu tak, že možnosť účastníka konania namietať nedostatok právomoci rozhodcovského súdu a možnosť podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku v nespotrebitel'ských veciach vylučuje skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní v zmysle zásady vigilanti bus iura scripta sunt, pričom nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v iných než spotrebitel'ských veciach znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu, a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v exekučnom konaní.

Z pohľadu ústavného súdu prichodí konštatovať, že krajský súd nijako nevysvetlil, prečo sa odchýlil od uvedeného právneho názoru dovolacieho súdu. Takýto postup krajského súdu je v rozpore s princípom právnej istoty, ako bol tento už definovaný.

Pokiaľ bol krajský súd toho názoru, že predmetný prípad sa z akýchkoľvek dôvodov (skutkových či právnych) líši zásadným spôsobom od prípadu, o ktorom sa rozhodovalo v dovolacom konaní, potom mal svoje príslušné úvahy dostatočným spôsobom uviesť, resp. vysvetliť. Tým, že tak neurobil, porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd takéto rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie. Na základe

	<p>citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu z 15. augusta 2017 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Krajský súd uznesením z 15. augusta 2017 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uznesenie krajského súdu z 15. augusta 2017 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažovateľke priznáva náhradu trov konania v sume 500,19 €, ktorú je krajský súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	<p>PL. ÚS 36/95 I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99</p> <p>NS SR sp. zn. 6 ECdo 7/2013</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov
kľúčové slová	<p>exekúcia</p> <p>rozhodcovské konanie-rozhodcovský rozsudok</p>

Nález - prietahy:

spisová značka	II. ÚS 377/2018
populárny názov	opakované prietahy
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	26.09.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov</p>
analytická právna veta	<p>Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných prietahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľov predchodca podal dňa 4.7.2011 návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie 189.163,51 € s príslušenstvom voči odporcovi, pričom návrh bol podaný na okresnom súde. Sťažovateľov predchodca ako postupník, kúpil na základe zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 15.7.2010, pohľadávku voči žalovanému v celkovej výške 189 163,51 € s príslušenstvom, za odplatu 100.000.-€. Na základe uznesenia okresného súdu zo dňa 25.09.2015 došlo ku spätnému postúpeniu pohľadávky na pôvodného veriteľa, ktorým postúpil pohľadávku v celkovej výške 189.163,51 €, späť na sťažovateľa.</p>

	<p>Dňa 22.7.2015 podal sťažovateľov predchodca na ústavný súd sťažnosť pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote. Dňa 21.7.2016 vydal ústavný súd nález pod č. II. ÚS 715/2015-37, v ktorom rozhodol, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu porušené bolo a okresnému súdu prikazuje, aby konal bez zbytočných prietáhov.</p> <p>Dňa 17.10.2017 vydala predsedníčka okresného súdu upovedomenie o spôsobe vybavenia uvedenej sťažnosti, pričom konštatuje, že vyhodnotila sťažnosť ako dôvodnú, nakoľko podľa prehľadu úkonov vykonaných v predmetnom spise možno konštatovať, že súd vo veci nekonal bezodkladne, a to v období od 12.07.2016 do 17.01.2017 a od 17.01.2017 do 22.09.2017. V období od 25.11.2015 do 02.02.2016 a od 11.02.2016 do 24.06.2016 sa spis nachádzal na krajskom súde za účelom rozhodnutia o odvolaní žalovaného. Súd sa ospravedlnil za vzniknuté prietahy a sťažovateľovi oznámil, že v súčasnosti súd vykonáva doplňujúce úkony prípravy pojednávania, podľa procesnej úpravy účinnej od 1.7.2016.</p> <p>Do dňa podania ústavnej sťažnosti prvostupňový súd vo veci meritórne nerozhodol a to ani napriek tomu, že dňa 21.7.2016 vydal ústavný súd hore uvedený nález II. ÚS 715/2015-37. Z uvedeného je zrejmé, že prietahy naďalej pretrvávajú.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o zaplatenie 189 163,51 € s prísl. dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napriek tomu, že ústavný súd už svojím nálezom č. k. II. ÚS 715/2015-37 z 21. júla 2016 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez zbytočných prietáhov.</p> <p>Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).</p> <p>Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).</p> <p>Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.</p> <p>Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd (rovnako, ako aj predtým vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 715/2015) konštatuje, že neprimeraná dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúvanom konaní po rozhodnutí ústavného súdu č. k. II. ÚS 715/2015-37 z</p>

21. júla 2016, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým konštatuje, že trvanie napadnutého konania od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu (4. júla 2011) do rozhodnutia danej veci ústavným súdom, viac ako sedem rokov, je už samo osebe neprimerané, aj keď sa predmetný spis nachádzal v dôsledku odvolania na viac ako pol roka na krajskom súde a uvedené obdobie nemožno pričítať na vrub okresnému súdu. Okresný súd bol však v danej veci opakovane aj dlhodobo nečinný, a to konkrétne od 19. júla 2016 do 17. januára 2017 (šesť mesiacov) a po vykonaní jednoduchého úkonu potom od 17. januára 2017 do 22. septembra 2017 (osem mesiacov), a to napriek tomu, že ústavný súd svojim nálezhom č. k. II. ÚS 715/2015-37 z 21. júla 2016 už vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez priet'ahov.

Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas obdobia minimálne jedného roka okresný súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako navrhovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k zbytočným priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci a ani správania účastníkov, ale v dôsledku postupu súdu. Na skutočnosť, že „k priet'ahom v konaní došlo z najmä dôvodu nadmerného zaťaženia súdneho oddelenia 18 C, ako aj z dôvodu nedostatočného personálneho obsadenia tunajšieho súdu, nakoľko v oddelení 18 C nebol po celú dobu trvania namietaného konania pridelený vyšší súdny úradník“, na ktorú v danej veci poukázala predsedníčka okresného súdu a zákonná sudkyňa, ani v tomto prípade nebolo možné prihliadať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach opakovane vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci a teda vykonanie spravodlivosti – – bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Ústavný súd teda ani v danej veci nevyvodzoval zodpovednosť „voči momentálnemu zákonnému sudcovi“, ale voči okresnému súdu. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na to, že ústavný súd už svojim nálezhom č. k. II. ÚS 715/2015-37 z 21. júla 2016 prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez zbytočných priet'ahov, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto o návrhu sťažovateľa, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov, rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

	<p>Sťažovateľ požadoval priznať finančné zadosťučinenie v sume 2 500 €.</p> <p>Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä aj na povahu veci, považuje za primerané vo výške 2 500 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na to, že vo vzťahu k napadnutému konaniu už vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, prikázal vo veci konať bez prieťahov, sťažovateľovi uložil už satisfakciu, napriek tomu okresný súd nekonal vo veci s osobitnou starostlivosťou. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v období po právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 715/2015-37 z 21. júla 2016 porušené boli.</p> <p>Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 500 €, ktoré je okresný súd povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p> <p>Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 353,59 €, ktorú je okresný súd povinný vyplatiť na účet jeho advokáta do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p> <p>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</p>
<p>použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>II. ÚS 715/2015 II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03 I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok</p>
<p>klúčové slová</p>	<p>platobný rozkaz prieťahy v konaní</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.